

TRIBUNE

Jaargang 46 • nr. 3 • maart 2010 • Nieuwsblad van de SP • € 1.75

“De eerste klap is een daalder waard”

Onze nieuwe fractievoorzitter Emile Roemer

VERSTERK JE CAMPAGNE-TEAM

9 Juni 2010 wordt een belangrijke dag voor de SP en voor ons land. Wie worden er getroffen door de bezuinigingen van 35 miljard euro? Gaan we voor een land waarin verschillende bevolkingsgroepen samenleven en samenwerken of sluiten we bevolkingsgroepen uit? Ga als afdeling de komende week bij je leden langs om te zien of zij een actieve rol willen spelen in de campagne. Er zijn altijd mensen die zich (weer) actiever in willen zetten en we hebben veel actieve leden nodig om de kiezers van het belang van de verkiezingen te overtuigen en op 9 juni SP te stemmen.

VACATURE SP

Wegens personeelwisseling heeft de SP een vacature op haar partijbureau:
Medewerker webteam (webmaster)

Voor meer informatie: www.sp.nl/vacatures

COLOFON

**UITGAVE VAN
DE SOCIALISTISCHE PARTIJ (SP)**
verschijnt 11 maal per jaar

ABONNEMENT

€ 5,00 per kwartaal (machtiging) of
€ 24,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de Tribune gratis.

REDACTIE

Jola van Dijk, Rob Janssen,
Daniël de Jongh, Diederik Olders

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE:

Ronald Kennedy, Suzanne van de Kerk, Jan
Marijnissen, Emile Roemer, Bas Stoffelsen,
Karen Veldkamp, Fetse Visser, Rob Voss

VORMGEVING

Antoni Gracia
Robert de Klerk
Gonnie Sluijs
Chris Versteeg

ILLUSTRATIES

Arend van Dam
Wim Stevenhagen

SP ALGEMEEN

T (010) 243 55 55
F (010) 243 55 66
E sp@sp.nl
I www.sp.nl

LEDEN- EN ABONNEMENTENADMINISTRATIE

Vijverhofstraat 65
3032 SC Rotterdam
T (010) 243 55 40
F (010) 243 55 67
E administratie@sp.nl

REDACTIE TRIBUNE

Vijverhofstraat 65
3032 SC Rotterdam
T (010) 243 55 42
F (010) 243 55 66
E tribune@sp.nl

DE TRIBUNE IN GESPROKEN VORM

Belangstellenden voor de Tribune op
cd kunnen contact opnemen met de
SP-administratie.

DE TRIBUNE OP INTERNET

www.sp.nl/nieuws/tribune

COVER

Foto: ANP / Valerie Kuypers

IN DIT NUMMER:

Emile Roemer

10

Geen nonsens

Raadsverkiezingen 2010

14

Verslag van een bewogen verkiezingsavond

Interview

20

Jan Marijnissen in gesprek met Robbert Dijkgraaf

EN VERDER...

- 4 Actueel: En weer viel er een kabinet-Balkenende
- 12 In woord en beeld: Agnes Kant
- 17 Hart voor de zaak: Steun voor de kleine zelfstandige
- 26 LinksVoor: Angela Geurts heeft oog voor kinderen met problemen

6 Nieuws 27 Gespot 28 Prikbord 29 Uitgelicht 30 Theo 31 Puzzel

Agnes

Verbijstering, woede en verdriet wisselden elkaar in hoog tempo af nadat Agnes de fractie had laten weten dat ze ermee ging stoppen. Het negatieve beeld dat over haar ontstaan was, kreeg steeds meer de overhand. Alle inspanningen ten spijt, je zag Agnes ongelukkiger worden. Het negatieve beeld zou de komende weken de campagne blijven overheersen. Agnes koos voor het partijbelang en besloot te stoppen als fractievoorzitter en zich ook niet meer kandidaat te stellen als lijsttrekker bij de komende Tweede Kamerverkiezing. Twintig jaar niet aflatende inzet voor de SP werd abrupt beëindigd. De hele fractie zat er verslagen bij. "Dit verdient Agnes niet."

En dit verdiende Agnes zeker niet. Heel verzorgend en verplegend Nederland droeg haar op handen. Als fractievoorzitter kwamen daar politieagenten, buurtbewoners en buschauffeurs bij. Maar ook in de fractie werd ze op handen gedragen en heeft ze op geweldige wijze de fractie geleid. De nieuwe Kamerleden werden begeleid en zichtbaar beter. Er kwamen grootschalige onderzoeken onder politieagenten, binnenschippers, leraren, huisartsen en ga zo maar door. Dat leverde, behalve inzicht in hoe het zit, volop munitie om in ieder debat te kunnen overtuigen. Tijdens het laatste congres bleek dat ook de leden vol enthousiasme achter haar stonden. Een terechte staande ovatie was haar deel nadat ze in haar toespraak de toestand in Nederland beschreef, en de ideeën van de SP voor een beter Nederland.

En toch ontstond er een beeld van een fractievoorzitter die soms te fel was en te boos keek. Dat beeld kreeg ten onrechte alle aandacht – ten koste van Agnes' sociale hart, ten koste van haar enorme kennis van zaken, ten koste van haar eindeloze inzet. Agnes worstelde, maar kwam helaas niet boven. Een moedig besluit tot gevolg. Nederland in het algemeen en de SP in het bijzonder is Agnes onvoorstelbaar veel dank verschuldigd.

Emile Roemer

Val Balkenende IV

Pokerspel met waardeloze kaarten

Door de val van het kabinet-Balkenende IV kregen de raadsverkiezingen een sterk landelijk karakter. Dat egotripperij en geruzie in het kabinet daaraan ten grondslag hadden gelegen, werd al snel vergeten. Hoe de ministers Bos en Verhagen pokerden en uiteindelijk de troefkaart in handen van de kiezer speelden.

Verlengde Uruzgan-missie: nee, ja, toch maar niet. Of wel, maar dan als trainingsmissie. Zonder F16's. Of nee: doe maar wel met F16's. Zegt de NAVO. Wouter Bos weet ervan. Beweert Verhagen. Gedeeltelijk dan. Of toch niet?

Is verwarring nog het juiste woord, of verwees het toch al wankel kabinet-Balkenende IV tijdens de Uruzgan-crisis zijn geloofwaardigheid definitief naar de moppentrommel? Feit is dat de Tweede Kamer de kolderieke draaikonterij over de verlenging van de missie niet pikte en in het debat de vloer aanveegde met het kabinet. Bovendien: de PvdA-ministers bleven tegen de verlenging van de missie, de CDA-ministers

bleven voor. Op 20 februari om vier uur 's nachts was het over: Balkenende IV was geschiedenis. "Het kabinet is gevallen door egotripperij en geruzie. Schrijnend dat men daar niet overheen heeft kunnen stappen", zei Agnes Kant – toen nog SP-fractievoorzitter – enkele uren na het inmiddels derde achtereenvolgende Balkenende-éché.

De SP zat op één lijn met de PvdA wat betreft verlenging van de militaire missie. Maar dat die inhoud niet de werkelijke reden was om de stekker uit het kabinet te trekken, kan als een feit worden beschouwd. Want een Kamermeerderheid had zich al lang tegen een nieuwe missie uitgesproken. "Dat was zagezegd al binnen. Het is dus echt profileringsdrift

9 juni: de dag van de waarheid

Zolang de SP in de Tweede Kamer zit – vanaf 1994 – hebben we het neoliberalisme aan de kaak gesteld. Want wij zijn voor kleinere inkomensverschillen; voor goed onderwijs en goede zorg; voor een sterke en correcte overheid; en voor een publieke moraal die zegt dat je samenleven niet alleen kunt. De afgelopen jaren is voor iedereen het faillissement van het neoliberalisme zichtbaar geworden. Een bankencrisis en een economische crisis, naast de internationale crises die we al hadden. Overheden hebben vele miljarden in de banken moeten steken omdat ze te groot waren om failliet te laten gaan.

De vraag op 9 juni is: hebben we onze les geleerd, of blijft het pappen en nathouden? Na de eerste drie kabinetten Balkenende is er met het kabinet Bos–Balkenende geen kentering gekomen. De hele erfenis van Balkenende I, II en III is intact gebleven, en het nieuwe beleid was niet nieuw maar slechts een voortzetting van het oude beleid.

De elektriciteitsbedrijven werden verkocht aan de markt; de thuiszorg moest worden georganiseerd door middel van commerciële aanbestedingen; onderwijs en zorg zijn niet verbeterd; de bewoners van de volkswijken hebben hoegenaamd niets gemerkt van verbetering; de sloop van woningen ging overal door; van strijd tegen de segregatie was niets te merken. Het is niet moeilijk deze hele column te vullen met voorbeelden van falend beleid. Wouter Bos zei onlangs in zijn Den Uyl-lezing dat hij nu ook de nadelen van ‘meer markt en minder overheid’ inziet. Rijkelijk laat, zeker voor een sociaal-democraat. Maar daden die bewijzen dat dit nieuwe inzicht ook echt tussen de oren zit, zijn er helaas niet.

Ik ben ervan overtuigd dat zonder de SP het beleid in het volgende kabinet geen haar beter wordt dan het beleid van de achtereenvolgende kabinetten van de afgelopen vijftienvintig jaar. Ik ken de politiek inmiddels goed genoeg om dat te kunnen zeggen. 9 Juni wordt de dag van de waarheid. Trappen de mensen weer in de mooie praatjes, of kijken ze naar wat partijen gedáán hebben? Dat laatste geeft namelijk een betrouwbaarder beeld van de ware aard van de partijen dan hun slogans.

Ook als het om de SP gaat, nodig ik u uit om te kijken naar wat we gedaan hebben de afgelopen jaren, binnen en buiten de Kamer. Laat u s.v.p. daardoor overtuigen.

Jan Marijnissen

geweest waarover het kabinet viel. Ik denk dat het CDA en de PvdA elkaar daarbij een loer gedraaid hebben”, aldus Kant. Ondanks dat de Tweede Kamer tegen verlenging van de missie was, is er alle reden om aan te nemen dat het kabinet achter de schermen wel degelijk alle opties voor Afghanistan openhield en besprak. De PvdA-ministers hielden zich waarschijnlijk in eerste instantie op de vlakte en gaven niet duidelijk aan dat verlenging voor hen geen optie was. Het breekpunt vormde echter de brief van de NAVO van 4 februari. Hierin verzocht secretaris-generaal Rasmussen Nederland om nog een jaar langer te blijven. Dit om onder meer trainingspersoneel voor het Afghaanse leger te leveren. Maar ook langere aanwezigheid van Nederlandse F16's in Kandahar stelde de NAVO op prijs. Daarmee kwam de PvdA in de problemen. Agnes Kant: “Wouter Bos moet zich toen kapot geschrokken zijn. Ofwel van die brief van de NAVO, ofwel van de reacties uit zijn eigen partij; dat weet ik allemaal niet.” De NAVO doet geen officieel verzoek, tenzij van tevoren de betreffende regering de boodschap afgeeft dat daar positief op geantwoord zal worden. Kant: “Ik denk inderdaad dat Verhagen op zijn beurt wel de maximale ruimte heeft opgezocht bij de NAVO en zelf voor verlenging van de missie is gegaan. Binnen alle opties die Verhagen op zak had, heeft hij ook wel de grenzen opgezocht.”

Uit angst bleven Bos en Verhagen de inzet verhogen

Volgens SP-buitenlandwoordvoerder Harry van Bommel was een verlengde militaire missie sowieso tot mislukken gedoemd, net zoals de hele militaire operatie die in 2001 werd ingezet. “Een trainingsmissie was om te beginnen helemaal niet haalbaar. De militaire vakbonden gaven aan dat de krijgsmacht veel te weinig trainingspersoneel heeft. Verder gaat het ook om de nationale geloofwaardigheid. Nederland heeft namelijk al twee keer verlengd: eerst zou de Nederlandse bijdrage aan de NAVO-macht ISAF in 2008 aflopen, maar dat werd verlengd tot 2010. Opnieuw een verlenging zou ertoe kunnen leiden dat de hele wereld denkt: och, die Nederlanders zeggen altijd het ene, maar doen uiteindelijk toch iets weer iets anders. Internationaal word je dan totaal niet meer serieus genomen.”

En zo speelden Verhagen en Bos een soort pokerspel, waarin ze allebei met waardeloze kaarten zaten. Uit angst die kaarten op tafel te moeten leggen, bleven ze allebei de inzet maar verhogen. Totdat de maximale inzet bereikt was: de geloofwaardigheid en uiteindelijk het voortbestaan van het kabinet. De ‘showdown’ was even desastreus als onvermijdelijk: de val van Balkenende IV op 20 februari.

Op dezelfde dag stond Agnes Kant in Zwolle en Enschede om in het kader van SP on Tour het officiële startschot te geven voor de SP-raadsverkiezingscampagne. Het begin van de bustour langs zestien steden was uiteraard al gepland; het struikelen van het kabinet in de nacht daarvoor natuurlijk niet. Dát pokerspel was definitief uit. Nu heeft de kiezer de kaarten in handen. Op 9 juni.

Tekst Rob Janssen

Foto Martijn Beekman / Hollandse Hoogte

Osdorp toch toeristische trekpleister

Of je nou in Buitenveldert, Bijlmer, de binnenstad of Osdorp woont; sinds kort woont elke Amsterdammer in een toeristisch gebied. De gemeenteraad heeft namelijk een voorstel aangenomen van PvdA-wethouder Lodewijk Asscher om koopzondagen voortaan door de hele hoofdstad in te voeren. Voorheen kon dat alleen in stadsdelen die konden aantonen een 'toeristische zone' te zijn. Alleen SP en CDA stemden tegen. SP-raadslid Laurens Ivens: "Kleine ondernemers hebben het al moeilijk door de economische crisis. Nu ze min of meer gedwongen worden om de deuren elke zondag te openen terwijl consumenten geen euro extra uitgeven, zal het voor veel ondernemers een faillissement betekenen."

Italiaanse burger door de gehaktmolen

Uit het land dat de wereldkukken verrijkte met pizza, pasta en tiramisu komt de nieuwste sensatie van McDonald's: de McItaly. Deze 'mac' met pancetta-spek, Asagio-kaas en artisjokkensaus valt niet bij iedereen goed. Culinaire journalist Matthew Fort spreekt in de Engelse krant The Guardian zelfs van 'nationaal verraad' door landbouwminister Luca Zaia, die zich voor de heuglijke gebeurtenis zelfs heeft laten fotograferen in een schort van de hamburgerketen. Fort: 'Als er één beeld is dat het morele bankroet van Silvio

Proficiat

Partnertoeslag blijft

Voor de zoveelste keer had het kabinet-Balkenende de ouderen in het vizier om een gat in de begroting te vullen. Ditmaal door het versneld afschaffen van de AOW-partnertoeslag in 2011. Roel Hartkamp (64) uit Barneveld zag zijn toekomstdroom in duigen vallen omdat zijn gezin zeshonderd euro per maand zou verliezen. "Het was zelfs de vraag of we ons huis nog konden houden. Ik heb alle fracties in de Tweede Kamer een brief geschreven. De SP nodigde ons meteen uit in de Kamer en samen hebben we een actiecomité opgericht. Al snel meldden zich bijna tweehonderd gezinnen en met hun persoonlijke verhalen hebben we de media en de politiek bestookt." Dankzij doeltreffend actievoeren verdween het onzalige plan in de prullenbak. Tijdens een interview op radio 1 stelde staatssecretaris Jetta Klijnsma van Sociale Zaken dat de vele persoonlijke verhalen haar over de streep getrokken hadden. Hartkamp: "Ik had de tranen in mijn ogen staan. We kunnen gewoon weer gaan léven."

Foto SP

Berlusconi's regering verbeeldt is het dit wel.' Zaia spreekt op zijn beurt van een complot door 'onwetende Stalinisten' om de burger in diskrediet te brengen.

Foto flickr.com

Pluim voor gemeenten

SP-Tweede Kamerlid Sharon Gesthuizen is verheugd dat een groeiend aantal gemeenten ervoor kiest om arbeidsvoorwaarden te stellen bij de aanbesteding van postbezorging. "De overheid zou voorop moeten gaan in de strijd voor goede arbeidsvoorwaarden." Maar hoewel de Kamer heeft

ingestemd met een SP-motie om postbezorging eerlijker te maken, blijkt die voorbeeldfunctie niet vanzelfsprekend. De Belastingdienst en UWV laten hun post bezorgen door bedrijven die het stukloon hanteren en het minimumloon aan hun laars lappen. Het CDA wil zelfs een verbod op het eisen van fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden omdat dit de concurrentie belemmert. "Onvoorstelbaar asociaal", vindt Gesthuizen, die ook oproept tot een onafhankelijk onderzoek naar de zogenaamde krimp van de postmarkt. Die wordt aangevoerd om elfduizend van de vijftigduizend banen weg te bezuinigen bij TNT.

FC mbo

De skyboxen van profclubs zijn niet langer exclusief terrein van sigaren rokende zakenlui, ook mbo-scholen steken duizenden euro's in het betaald voetbal. Uit een inventarisatie van de SP blijkt dat zeker veertien mbo's profclubs sponsoren of beschikken over *business seats*. SP-Tweede Kamerlid Jasper van Dijk wil dat staatssecretaris Van Bijsterveldt deze verkwisting van belastinggeld een halt toeroept. "Terwijl roc-bestuurders geld uitgeven aan *business seats*, klagen mbo-leerlingen over lesuitval en chaos op de opleidingen. Dat is buitengewoon wrang." Onder de topclubs die steun ontvangen van mbo-scholen zijn eredivisieclubs NEC, Heracles, FC Groningen en Sparta.

Balkenende-normen?

Fries SP-Statelid Ad van der Kolk kon het niet geloven. Jan Peter Balkende bezocht een politieke markt in Leeuwarden en Van der Kolk improviseerde snel een protestbordje: 'Balkenende, leugenaar, Irak'. Drie beveiligers van Balkenende vonden vrijheid van meningsuiting blijikbaar zo bedreigend dat zij hem besprongen, zijn bordje afpakten en hem aan de politie uitleverden. SP-Kamerlid Harry van Bommel zag het gebeuren: "Dit soort tafereel ken ik uit het Rusland van Poetin. Sinds wanneer is de vrijheid van meningsuiting afgeschaft in dit land?" Bewakers die op kosten van de overheid campagnevoeren voor het CDA en anderen de

mond snoeren: de norm in het Nederland van Balkenende?

Foto YouTube / EenVandaag

PvdA terug in coalitie (van Overijssel)

De lijmpoging van oud-commissaris Hendriks is geslaagd: de PvdA heeft zich weer aangesloten bij de Overijsselse coalitiegenoten CDA en VVD. In het coalitieakkoord lijkt de PvdA plotseling ook alle bezwaren tegen een vliegveld in het Twentse groene hart overboord te hebben gegooid. De Overijsselse SP-fractievoorzitter Jean Rouwet is met stomheid geslagen: "Waarom nog langer doorgaan op een heilloze weg? Waarom weer vijf jaar verloren laten gaan in het zoeken naar een onvindbare exploitant?" De SP wil een alternatief plan, zonder luchthaven; en meer samenwerking met omliggende gemeenten, waaronder het Duitse Münster-Osnabrück dat al een vliegveld heeft.

Jongeren geen wegwerpwerknemers

Staan in een rij klike's voerden jongeren op 10 februari actie onder het motto 'Jongeren zijn geen wegwerpwerknemers'. Het ludieke protest van ROOD en FNV Jong is gericht tegen de nieuwe plannen van minister Donner, die het mogelijk wil maken om jongeren tot 28 jaar maximaal vier tijdelijke contracten aan te bieden. Nu mag dat hooguit drie keer. "De

Gemeenten te krenterig

Wet menselijke thuiszorg noodzakelijk

Ruim 85 procent van de gemeenten houdt zich niet aan het minimumtarief van 22 euro voor thuiszorg. Dat blijkt uit een inventarisatie van de FNV onder 200 gemeenten. Agnes Kant ziet hierin extra aanleiding om haar wetsvoorstel voor een basistarief uit te voeren. "Dit bewijst dat de wet voor menselijke thuiszorg echt noodzakelijk is," aldus Kant, "zodat er niet onder de kostprijs deals kunnen worden gesloten met thuiszorginstellingen." Verder sluit het wetsvoorstel van Kant aanbestedingen uit en worden gemeenten verplicht het geld dat zij ontvangen voor thuiszorg ook daadwerkelijk te besteden. Voor meer informatie zie www.menselijkethuiszorg.nl.

Foto Bas Stoffelsen

minister zegt dit plan door te willen voeren om jongeren meer zekerheid te bieden in tijden van crisis", aldus ROOD-voorzitter Leon Botter. "Wat hij echter doet is de zekerheid van werknemers nog verder afbreken". Jeroen de Glas, voorzitter van FNV Jong, deelt die kritiek: "Jongeren worden straks gewoon een jaartje langer aan het lijntje gehouden."

Foto ROOD

Op gelul kun je niet dansen

Met deze spitsvondige leus roepen ROOD-jongeren in Amersfoort de plaatselijke politici op om haast te maken

met een disco in hun gemeente. "Bijna alle politieke partijen zijn van mening dat de dansgelegenheid er moet komen. Toch gebeurt er niets." De gemeente heeft het bedrijf Krijco het alleenrecht gegeven om een disco te exploiteren in de binnenstad, maar die investeerder heeft vorig jaar alle bestaande plannen naar de prullenbak verwezen. De door ROOD opgerichte actiegroep Disc033 wil dat de gemeente nu zelf zijn belofte nakomt. "De disco is een doel voor de lange termijn, maar de gemeente laat zich hinderen door korte-termijndenkenwerk. Amersfoort wil een discotheek voor nu en generaties die volgen!"

Dit spoort niet

De extra intercity's tussen Zwolle en Groningen rijden razendsnel Meppel, Hoogeveen en Beilen voorbij. Desondanks rept de Drentse gedeputeerde Bats van een goede ontwikkeling voor zijn provincie. "Bats spoort niet", vindt de Drentse SP-fractievoorzitter Philip Oosterlaak. Volgens hem willen bestuurders in noordelijke provincies koste wat het kost een verbinding tussen Groningen en de Randstad doordrukken. "Als het geen magneetzweeftrein is, dan een HSL en anders toch minstens een extra intercity die flink door kan gassen. Maar hoe zit het dan met reizigers met andere Drentse bestemmingen?"

Dit spoort ook niet

Met de invoering van de OV-chipkaart zal een op de acht passagiers het openbaar vervoer de rug toekeren. Dat blijkt uit cijfers van de Provincie Zuid-Holland. SP-fractievoorzitter Emile Roemer is verbijsterd: "De OV-Chipkaart maakt het reizen dus niet alleen duurder, maar jaagt de mensen ook nog eens de auto in." De SP eist van staatssecretaris Huizinga dat de strippenkaart landelijk geldig blijft. Uit de cijfers blijkt dat de gemiddelde reis maar liefst 28,7 procent duurder wordt. "Het bewijs is geleverd dat het veiligstellen van de winst van vervoersbedrijven belangrijker is dan de belangen van de reiziger."

Foto flickr.com

CDA blokkeert gratis parkeren gehandicapten

De Tweede Kamer, inclusief de CDA-fractie, heeft een voorstel voor gratis parkeren voor gehandicapten goedgekeurd. Maar het plan dreigt in de Eerste Kamer alsnog te sneuvelen. SP-senator Sineke ten Horn constateert tot haar grote verbazing dat haar 'schijnheilige' CDA-collega's het plan alsnog willen blokkeren. "Veel CDA'ers zitten prominent in gehandicaptenorganisaties, maar nu laten ze diezelfde gehandicapten lelijk in de kou staan." Het CDA draagt staatsrechtelijke argumenten aan, zoals de gemeentelijke autonomie. Ten Horn: "Om dat nu in te zetten tegen een heel praktische verbetering voor gehandicapten die van hun auto afhankelijk zijn, vind ik wel erg vergezocht." Ze roept alle SP-raadsfracties en gehandicaptenorganisaties op om druk uit te oefenen op het CDA. "De tijd dringt."

Foto Eduardo Deboni / flickr.com

(Niet) passend onderwijs

De invoering van 'passend onderwijs' komt erop neer dat gehandicapte leerlingen gedwongen worden naar reguliere scholen te gaan. Ook in de Kamer zwelt de kritiek aan, constateert SP-Tweede Kamerlid Manja Smits. Zij heeft zich van meet af aan verzet

Foute baas

Strippen voor een kamer

In universiteitssteden is veel vraag naar studentenkamers. Zó veel vraag, dat sommige huisbazen zich wel erg veel menen te kunnen permitteren. Wim Bulten (foto) is er zo een. Deze Groningse huisjesmelker deinst er zelfs niet voor terug om studentes die een kamer zoeken te vragen om voor hem te strippen. Degene die dat het beste doet, krijgt dan de kamer. Andere klachten die ROOD, Jong in de SP en de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) over Bulten hebben ontvangen variëren van het onveilig verwijderen van asbest tot het psychologisch onder druk zetten van studenten. Zelfs bedreiging en mishandeling zou hij niet schuwen. Redenen te over om hem uit te roepen tot Huisjesmelker van het Jaar.

Foto ROOD

tegen 'passend onderwijs'. "Het is een bezuiniging op het onderwijs, met een ideëel sausje. Andere partijen beginnen dit ook te zien, waardoor de kans op afwijzing toeneemt." De SP vreest dat niet alleen het onderwijs van leerlingen met een stoornis of handicap er onder zal leiden, maar ook de druk op andere leerlingen, ouders en leraren zal worden verhoogd. Meer informatie op PassendOnderwijsPastNiet.nl.

Toch nog even over Irak...

Door de kabinetsval, zou men bijna het geklungel van Balkenende IV rondom Irak vergeten. Het demissionaire kabinet had naar eigen zeggen acht lessen getrokken uit het dossier van de commissie-

Dauids. Maar Agnes Kant, op dat moment nog SP-fractie-voorzitter, was er niet van overtuigd dat de conclusies helemaal waren bezonken. "Er is geen erkenning dat het toenmalige kabinet een illegale oorlog heeft gesteund." De conclusie dat het 'van wijsheid had getuigd' om alle informatie boven tafel te houden, was volgens Kant niet afdoende. "Het was niet enkel 'wijs geweest', het had gewoon gemoeien!" De SP wil nog steeds een gedegen parlementaire enquête.

Van uitstel komt afstel?

Het competentiegericht leren is weer uitgesteld, ditmaal tot augustus 2011. Het omstreden systeem zou al in 2008

ingevoerd worden, maar wat SP-Kamerlid Jasper van Dijk betreft mag uitstel uiteindelijk afstel worden. "Het competentieren leidt tot enorme ergernis bij docenten. Leerlingen worden aan hun lot overgelaten, vakkennis verdwijnt naar de achtergrond en het gedoe rond het afvinken van competenties is onwerkbaar." De SP wil dat docenten meer vrijheid krijgen om zelf hun onderwijs vorm te geven met centrale examens als ijkpunten.

Nieuwe NAVO

Behalve regeringen moeten ook volksvertegenwoordigers van de 27 lidstaten mee kunnen praten over de toekomst van de NAVO, vindt SP-senator Tiny Kox (foto). In november vergadert de machtigste militaire alliantie ter wereld in Lissabon over een nieuw strategisch concept. Ter voorbereiding wil de Nederlandse NAVO-delegatie, waar Kox deel van uitmaakt, het zogenaamde 'comité van experts' onder leiding van de voormalige Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Madeleine Albright uitnodigen om in het parlement van gedachten te wisselen. Jamie Shea, directeur beleidsplanning in de NAVO, verwelkomt dit. Kox is daar zeer blij mee: "Als we het alleen aan onze regeringen overlaten, ligt er straks iets op tafel waar niemand gelukkig van wordt."

Foto Bas Stoffelsen

Zuid-Holland stopt dump teerhoudend asfalt

De provincie Zuid-Holland laat, op aandringen van de SP-Statenvructie, vastleggen dat aannemers teerhoudend asfalt thermisch moeten reinigen. Daarmee wordt voorkomen dat het kankerverwekkende asfalt wordt gedumpt in Oost-Europa. Statenlid Lies van Aelst: "We zijn blij dat het college onze inzet steunt en haar beleid aanpast." Volgens het Landelijk Afvalbeheersplan is thermisch reinigen al verplicht maar verwerkers omzeilen die regels door het materiaal in landen als Letland, Estland en Polen te dumpen. "De gezondheid van mensen kunnen we niet op het spel zetten vanwege een maas in de Europese regels." Ook andere SP-Statenvructies hebben hun provinciebestuur opgeroepen de export van het teerhoudend asfalt te stoppen. SP-Tweede Kamerlid Remi Poppe heeft opgeroepen tot een landelijk verbod.

Foto flickr.com

Mosquito in museum

Met maar liefst twee verkiezingen in drie maanden heeft het Rotterdamse museum TENT zijn tentoonstelling *The People United Will Never Be Defeated* niet beter kunnen plannen. Tot en met 18 april zijn daar verschillende voorwerpen te

Operatie marktwerking

Schandelijk overheidsoptreden Atriumziekenhuis

Het Atriumziekenhuis in Heerlen dreigt het zoveelste slachtoffer van marktwerking in de zorg te worden. Gezondheidsminister Klink weigert bij te springen om de broodnodige renovaties door te voeren. De operatiekamers zijn dusdanig verouderd dat enkele ingrepen niet meer uitgevoerd mogen worden. "Het ministerie schuift de hete aardappel naar de provincie door", zegt SP-Statenvructid Linda Haex. Limburg wordt daarmee wederom voor het blok gezet. "Eigenlijk moet de provincie geen bank spelen en is ze niet verantwoordelijk voor het financieren van de ziekenhuiszorg. Maar wat als de zorg voor tweehonderdduizend mensen in gevaar komt? De CDA-minister kan dus lekker achterover leunen terwijl de provincie het vuile werk opknapt. Deze houding is schandelijk."

Foto maar10 fotografie / flickr.com

zien waarmee de verhoudingen tussen kunst en politiek kritisch worden belicht. Een van de pronkstukken is de door de SP bewerkte mosquito die door de Rotterdamse SP-fractie-voorzitter Theo Coskun tijdens een raadsvergadering werd gedemonstreerd. Coskun: "Ik ben blij dat tenminste één mosquito nu staat waar-ie thuishoort: in het museum." Burgemeester Aboutaleb heeft de helft van de 37 mosquito's inmiddels uitgeschakeld. Dankzij SP-protest worden er in Leiden geen mosquito's ingezet tegen hangjongeren. ROOD: "Nu nog die ruim honderd andere gemeentes die denken

dat de Mosquito wél een oplossing is."

Actie voor historisch klooster

Het klooster Sankt Ludwig in Vlodrop moet een rijksmonument blijven. Dat vindt niet alleen de Limburgse SP maar ook de bezwaarschriftencommissie van het ministerie van Onderwijs. Toch blijft de eigenaar, de Maharishi-gemeenschap, pogingen ondernemen om het pand te slopen. SP-Statenvructid Thijs Coppus: "De tijd van praten is

voorbij, de provincie moet alles op alles zetten om Sankt Ludwig te behouden." Volgens hem gaat de geloofsgemeenschap, dankzij de steun van de gemeente Roerdalen en het provinciebestuur, tot het uiterste om dit belangrijke monument af te breken. De SP vindt dit onacceptabel en wil dat het monument in ere wordt hersteld. "De druk moet flink worden opgevoerd."

Defensie op zwart zaad

"Het ministerie heeft al het geld er nu al doorheen gejaagd", constateerde SP-Tweede Kamerlid Krista van Velzen verontwaardigd op 2 maart. Gebleken is dat het defensie-budget voor materieel voor het jaar 2010 al op is. Volgens Van Velzen leeft Defensie op te grote voet: "Dat is puur wanbeleid. Ik wil weten waar al het geld is gebleven. Daarnaast eis ik de garantie van de staatssecretaris dat de veiligheid van het personeel niet in gevaar komt. De militairen mogen niet de dupe worden van het wanbeleid van staatssecretaris De Vries." Op haar initiatief moeten de minister en de staatssecretaris van Defensie zich hierover komen verantwoorden in de Kamer.

Foto flickr.com

Emile Roemer nieuwe voorzitter Tweede Kamerfractie

“De eerste klap is een daalder waard”

Wereldberoemd in Boxmeer was hij al. Met flair presenteert hij zich op 5 maart als nieuwe fractievoorzitter van de SP in de Tweede Kamer, daags na het onverwachte vertrek van Agnes Kant uit de politiek. In één klap landelijk bekend: Emile Roemer.

De Tribune spreekt Roemer de ochtend na zijn verkiezing, vlak voor een radio-optreden bij *Spijkers met koppen*. Een cameraploeg van Omroep Brabant is onderweg, en de telefoon gaat voortdurend. Ondanks de hectiek neemt Roemer de tijd voor onze vragen. Wie is het nieuwe gezicht van de SP?

In 1980 werd je actief voor de SP in Boxmeer. Door een fietsenrek maakte je al snel naam als geen-nonsenspoliticus. Wat was er loos?

“Er stond een fietsenrek tegenover het zwembad, aan de overkant van de straat. Ik sprak met ouders die zich daar zorgen over maakten: kinderen komen daar aanfietsen om lekker te gaan zwemmen, gooien de fietsen in het rek en rennen dan de straat over. Je kunt op je klompen aanvoelen dat het een keer fout gaat. Een telefoontje naar het gemeentehuis leverde de belofte op dat ze het zouden opnemen ‘in de begroting van volgend jaar’. Dan slaan bij mij alle stoppen door. Dus met een man of zeven hebben we dat rek ’s nachts naar de andere kant van de straat gesleept en een briefje achtergelaten: ‘gratis en voor niets, graag gedaan.’”

Je bent acht jaar raadslid geweest en vier jaar wethouder. Wat voor wethouder was je?

“SP’ers hebben de goede naam dat we altijd de mensen opzoeken om wie het gaat. Ook als wethouder – nee, juist als wethouder moet je daarvoor zorgen. Als ze een wethouder willen spreken zijn mensen gewend dat ze een nummertje mogen trekken, als ze geluk hebben een kopje koffie krijgen en na een gesprek van tien

minuten weer buiten staan. Ik zit zo niet in elkaar. Als mensen een probleem hebben vraag ik of ze thuis zijn, want dan kom ik eraan. Zo voelen ze zich echt serieus genomen, ook al kun je niet altijd hun probleem meteen oplossen.”

Vind je dat de politiek alles moet oplossen?

“Nee, dat kan niet altijd en als het wel kan, moet je ook kijken naar wat de mensen zelf kunnen. Ik had bijvoorbeeld eens te maken met bewoners die steen en been klaagden dat er te hard gereden werd in de wijk. We hebben afgesproken dat we er tijdens een bijeenkomst over zouden praten. Ter voorbereiding heb ik een kentekenonderzoek in de buurt laten doen. Toen de zaal begon te mopperen over het harde rijden heb ik gezegd dat het hartstikke terecht was, maar dat bijna negentig procent van de hardrijders in de buurt woont. Moet ik daar drempels voor aanleggen? Met tien minuten stond ik weer buiten. De mensen hebben het onderling geregeld. Je moet als politicus niet populair willen doen en

meteen die drempels aanleggen, maar eerst goed kijken wat er aan de hand is.”

Eergisteren, de dag na de verkiezingsavond kondigde Agnes Kant plotseling haar vertrek aan.

“Ja, dat was een schok. Haar analyse is moedig: dat ze signalen krijgt dat het beeld dat nu geschapen is, overheerst. Je weet dat je het er voor 9 juni ook niet meer uit krijgt, dat anderen daar continu misbruik van zullen blijven maken. Wij weten dat het zó onterecht is en absoluut niet verdiend. Het was het moedigste besluit dat iemand ooit heeft kunnen nemen. Dat is Agnes ten voeten uit. Ze verdient een standbeeld.”

En toen moest er een vervanger komen en moest je erover nadenken of jij kandidaat was.

“Ja. Al snel werd duidelijk dat de nieuwe lichterling binnen de fractie op moest staan. Een aantal collega’s heeft toen wel aan me gevraagd om er serieus over na te denken.”

Emile Gerardus Maria Roemer

Geboren: 24 augustus 1962, Boxmeer
Woonplaats: SambEEK (gemeente Boxmeer)
Gezin: echtgenote Aimée, dochters Nynke en Merle
Opleiding: mavo, havo en pedagogische academie
Werkervaring: onderwijzer (1985-2002), wethouder (2002-2006)
Politieke ervaring: oprichter SP Boxmeer, afdelingsvoorzitter (1980 – 2007), voormalig regiovertegenwoordiger en lid partijbestuur, gemeenteraadslid en fractievoorzitter SP Boxmeer (1994 – 2002), wethouder Boxmeer (2002 – 2006), Tweede Kamerlid SP, woordvoerder Verkeer en Waterstaat (sinds 2006)

5 maart: Emile Roemer presenteert zich als de nieuwe fractievoorzitter van de SP

Voordat je in 2006 Kamerlid werd, ben je al eerder gepolst voor een plaats op de lijst. Toen heb je geweigerd vanwege je gezin. Hoe ging dat nu?

“De kinderen waren toen nog klein. De avond na Agnes’ persconferentie ben ik naar huis gegaan en hebben we twee uur met z’n vieren op de bank gezeten om heel goed te bespreken in wat voor wereld we terecht gaan komen. Maar vrij snel zeiden ze gekscherend: ‘Als jij het niet doet, doen wij het wel voor je.’ ’s Nachts heb ik weinig kunnen slapen door alles wat er door mijn kop ging – het was natuurlijk vooral een heel vervelende dag. En de volgende ochtend moet je wel het briefje schrijven

waarin je je kandidaat stelt en moet je zeker weten dat je het echt gaat doen.”

En toen brak de ochtend van 5 maart aan en moest je definitief besluiten.

“Na het schrijven van de brief heb ik eerst Agnes gebeld, ik wilde dat zij als eerste zou weten dat ik het zou doen. Daarna heb ik op verzenden gedrukt en was de brief weg, toen kon ik niet meer terug. Later die dag werd per koerier een lekkere fles wijn met een hele lieve brief van Agnes bezorgd. Dat zegt ook veel over Agnes, dat ze daaraan denkt terwijl ze zelf een heel moeilijke tijd heeft.”

En ineens waren alle ogen van de media op jou gericht.

“Dat was ook nodig, want over tien weken zijn de landelijke verkiezingen. In Boxmeer kent iedereen me, maar daarbuiten houdt het snel op. Ik ben erg blij dat we een goede persconferentie neergezet hebben, want je krijgt maar één kans.”

Denk je als fractievoorzitter op dezelfde manier te kunnen gaan werken als in Boxmeer?

Ik zit alweer een tijdje in Den Haag. Ook hier moet je bij elk onderwerp weten hoe het in elkaar zit en wat de gevolgen voor de mensen zijn. Kijk, de discussie of de AOW-leeftijd verhoogd moet worden van 65 naar 67, lijkt een technische vraag. Maar als je praat met mensen die in de vijftig zijn, hun baan kwijt zijn, al honderden sollicitatiebrieven geschreven hebben en die dus zeggen: ‘Zorg eerst maar eens dat ik werk heb tót 65’, dan pas weet je waar de verhoging van de AOW-leeftijd echt over gaat.”

Je stelt je ook meteen kandidaat als lijsttrekker, waarom?

“Omdat de SP en Nederland gebaat zijn bij stabiliteit. Niet eerst Agnes, dan iemand anders en over drie maanden weer iemand anders. Het is nu dus aan mij om het congres ervan te overtuigen dat ik het kan. We hebben de taak om het vertrouwen te herwinnen van de SP-stemmers die thuis zijn gebleven bij de gemeenteraadsverkiezingen of deze keer op een andere partij gegokt hebben. We moeten vooral naar onszelf kijken. Maar ik denk dat het een kleine stap is om dat vertrouwen te herwinnen. Want we hebben gewoon de beste ideeën, de beste analyses en de beste mensen. Gisteren bij de persconferentie hebben we een heel mooie start gemaakt. De eerste klap is een daalder waard.”

Sommigen zeggen dat het met een nieuw gezicht nooit gaat lukken tussen allemaal bekende politici.

“Ik wil dat omdraaien. Nederland heeft het helemaal gehad met de oude gezichten, met het geruzie zonder veel resultaat. Er zal een nieuwe lichter politici op moeten staan, en ik ben de eerste.”

Tekst Jola van Dijk

Foto Suzanne van de Kerk

Agnes Kant:

“Trots en dankbaar voor 20 jaar werk met hart en ziel”

Foto ANP / VALERIE KUYPERS

Agnes Kant en collega Jan de Wit tijdens de persconferentie op 4 maart 2010

***“Vol overtuiging en vol overgave nam ik bijna twee jaar geleden het fractievoorzitterschap over van Jan Marijnissen. Dat dit niet makkelijk zou zijn, zo niet een welhaast onmogelijke opgave, wist ik. Desalniettemin had ik er alle vertrouwen in en had en gaf de fractie en de partij mij het volle vertrouwen. Daar was en ben ik trots op.*”**

Trots ben ik ook op mijn inzet, mijn toewijding en de prestaties van de fractie onder mijn leiding. Op mijn initiatief heeft de fractie grote waardevolle onderzoeken onder politieagenten, leraren en werkers in de zorg gehouden. De betrokkenheid met de mensen in de samenleving is voor ons SP'ers de kern van volksvertegenwoordiger zijn. Teleurstellend is dat deze waardevolle werkwijze van de SP onvoldoende voor het voetlicht komt.

Na de slechte verkiezingsuitslag bij de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen en peilingen werd mij veelvuldig de vraag gesteld of ik wel kon blijven. Mijn antwoord daarop was dat wat voor mij het zwaarste weegt, het vertrouwen is dat de partij en vele mensen in mij hebben. En ik voel en ervaar: dat vertrouwen is er nog volop.

Ik ben dankbaar voor dat vertrouwen.

Helaas gaat het in de huidige politiek om meer. Onmiskenbaar wordt de slechte verkiezingsuitslag en lage peiling gekoppeld aan

mijn optredens als boegbeeld van de SP.

Of dat terecht is, daar zullen de meningen over verdeeld zijn.

De kans is groot dat deze koppeling de komende maanden de campagne blijft overschaduwden.

Daarom heb ik gemeend het partijbelang te dienen door af te zien van het lijsttrekkerschap voor de verkiezingen in juni en per direct het fractievoorzitterschap te beëindigen.

De inzet voor een betere samenleving was voor mij de afgelopen 20 jaar een roeping, waar ik me met hart en ziel voor heb ingezet. Ik heb er alle vertrouwen in dat de partij en fractie mensen kan overtuigen en binden om samen te werken aan een menselijk en sociaal Nederland.”

Afscheidsrede van Agnes Kant

Dag Agnes

Bedankt voor 20 jaar enorme inzet, altijd met de menselijke maat.

Rechtsboven: Doesburg, 1993: Agnes (rechts) in touw voor betaalbare huren. Rechts: 2008, Agnes in actie tegen marktwerking in de zorg. Rechtsonder: 1998, Agnes komt in de vijfkoppige Kamerfractie. Linksonder: 2002, protest tegen de oorlog in Irak. Linksboven: 2009, tijdens de acties tegen de verhoging van de AOW-leeftijd.

UITSLAG GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN MAART 2010

Gemeente	zetels 2006	% 2006	% 2010	zetels 2010
's-Gravenhage	4	7,7	4,0	2
's-Hertogenbosch	5	12,3	7,8	3
Alkmaar	5	14,1	7,7	3
Almelo	3	8,0	7,3	3
Almere	4	9,3	4,8	2
Alphen aan den Rijn	4	11,7	7,3	2
Amersfoort	3	9,0	5,3	2
Amstelveen (n)	-	-	5,2	2
Amsterdam	6	13,3	7,2	3
Apeldoorn (n)	-	-	5,7	2
Arnhem	6	15,4	17,5	7
Assen	3	9,0	6,4	2
Bellingwedde (n)	-	-	18,7	2
Bergen op Zoom (p)	2	5,8	3,2	1
Bernheze	3	15,1	14,3	3
Boxmeer	6	25,4	21,0	4
Boxtel	2	10,6	8,8	2
Breda (p)	4	10,1	7,2	3
Brielle	3	17,4	22,0	4
Capelle aan den IJssel (p) (n)	-	-	4,7	1
Culemborg	5	21,2	10,2	2
De Bilt	3	10,9	7,6	2
Delft	3	8,8	5,5	2
Den Helder	4	11,4	9,4	3
Deventer	2	7,0	5,2	2
Diemen	3	13,6	8,9	2
Doesburg	6	38,3	27,5	4
Doetinchem (n)	-	-	9,0	3
Dongen	4	18,2	19,0	4
Duiven (n)	-	-	7,0	1
Eindhoven	6	12,9	8,7	4
Emmen	2	6,4	4,9	2
Enkhuizen	2	12,3	20,9	3
Enschede	3	8,5	6,9	3
Geertruidenberg	2	10,3	7,8	1
Geldrop-Mierlo (n)	-	-	6,2	1
Goes (n)	-	-	9,8	2
Goirle (n)	-	-	10,0	2
Gorinchem (p)	4	13,7	10,2	2
Gouda	2	7,0	3,8	1
Groningen	7	17,3	10,6	4
Haarlem	7	18,0	12,3	5
Harlingen (n)	-	-	10,5	2
Heerlen	11	29,5	22,6	9
Hellevoetsluis (n)	-	-	4,9	1
Helmond (p)	4	10,6	9,2	3
Hengelo	5	14,1	12,2	4
Hilversum	4	10,5	8,6	3
Hof van Twente (n)	-	-	5,9	1
Hoogeveen (n)	-	-	5,3	1
Hoorn (p) (n)	-	-	5,9	2
Hulst	1	6,4	6,1	1
IJsselstein (n)	-	-	7,4	1
Kampen (n)	-	-	5,2	1
Kerkrade	2	8,6	6,1	1

Gemeente	zetels 2006	% 2006	% 2010	zetels 2010
Landgraaf	2	9,9	7,7	2
Leeuwarden	4	11,1	5,8	2
Leiden	7	16,4	10,0	4
Lelystad	4	10,9	5,2	2
Maassluis	2	7,6	4,1	1
Maastricht	3	8,1	4,9	2
Menterwolde	2	12,1	10,0	1
Middelburg	3	9,2	6,6	2
Moerdijk	2	10,1	7,0	1
Nieuwegein	4	12,4	9,2	3
Nijmegen	7	16,9	12,3	5
Oosterhout	2	7,6	5,0	1
Pekela	3	20,1	16,6	3
Purmerend	4	11,0	6,4	2
Raalte	3	11,4	7,0	2
Rheden	3	12,6	9,4	2
Rijswijk (n)	-	-	5,4	1
Roermond	3	10,6	4,9	2
Roosendaal (p)	3	9,2	9,3	3
Rotterdam	3	6,6	5,6	2
Schagen	2	9,2	8,5	1
Schiedam	5	14,2	6,6	2
Schijndel	3	15,9	18,6	4
Sittard-Geleen (n)	-	-	4,4	1
Smallingerland	3	8,3	5,7	2
Soest (n)	-	-	2,4	-
Spijkernisse (n)	-	-	4,9	1
Stadskanaal (p) (n)	-	-	7,1	1
Steenwijkerland	2	6,7	4,7	1
Terneuzen (n)	-	-	3,1	1
Tholen (p) (n)	-	-	9,4	2
Tilburg	5	12,2	8,9	4
Uden	6	20,3	17,6	5
Utrecht	5	11,0	6,0	3
Utrechtse Heuvelrug	2	7,2	4,5	1
Valkenburg aan de Geul	4	23,5	6,2	1
Veenendaal	1	4,8	2,9	1
Veghel (p)	3	13,1	9,9	2
Velsen	4	12,1	6,1	2
Vlaardingen	4	12,8	9,1	3
Vlissingen (p)	3	10,0	7,3	2
Vught	5	22,9	10,4	2
Wageningen	3	13,4	5,5	1
Waterland (n)	-	-	7,5	1
Weert	3	12,5	9,7	3
Wijk bij Duurstede	3	14,1	14,4	3
Winterswijk (n)	-	-	10,3	2
Wormerland (n)	-	-	15,8	3
Zaanstad	5	12,4	6,8	3
Zeist	2	7,6	4,3	1
Zevenaar	2	10,0	5,2	1
Zoetermeer	5	12,4	6,9	3
Zutphen	3	9,7	6,5	2
Zwolle	4	10,7	6,8	3
Totaal	306			249

In de tabel: alleen SP-afdelingen die in maart 2010 meededen
 (n) = deed in 2006 niet mee
 (p) = prognose (op maandagmorgen 8 maart)

In Amsterdam en Rotterdam waren ook deelraadsverkiezingen.
 Uitslagen Amsterdam: Noord 3 zetels (was 4), West 3 (0), Oost 3 (0),
 Centrum 3 (5), Zuidoost 2 (3), Nieuw-West 2 (0) en Zuid 2 (0).
 Uitslag Rotterdam: Charlois 2 zetels (was 0).

Gemeenteraadsverkiezingen 2010

Een bewogen uitslagenavond in de Panoramazaal

Een beperkt verlies van 57 zetels in het hele land. Na het grote succes in 2006 geen reden tot feest, maar de meeste afdelingen kunnen leven met deze uitslag. Tijdens de uitslagenavond in Rotterdam spreekt Agnes Kant voor het laatst als politiek leider.

Rotterdam, 3 maart, half negen 's avonds. Op de zestiende verdieping van het Golden Tuliphotel in de havenstad is het uitzicht adembenemend. De Maas en de Erasmusbrug lijken omlijst door miljoenen lichtjes. De zaal waar de SP-verkiezingsavond plaatsvindt, heet niet voor niets Panoramazaal. Maar hoe fantastisch het uitzicht ook is, de meeste ogen zullen vanavond gericht zijn op de grote video-schermen met uitslagen. Blijft het aantal raadszetels gelijk aan de monsterscore van

2006? Zit er winst in? Of wordt het een teleurstelling? De driemansband 'Heeren van het Goede Leven' speelt jazzy deuntjes en de eerste drankjes worden genuttigd. Bekende gezichten komen binnendruppelen, zoals Krista van Velzen, Bob Fosko, Jan Marijnissen, Paul Ulenbelt en Sharon Gesthuizen.

Rond de klok van negen uur klimt partijsecretaris Hans van Heijningen op het podium voor een korte terugblik op de campagne, die volgens hem over het

algemeen zeer goed verlopen is: "Ondanks het barre weer zijn duizenden SP'ers constant op straat geweest. Daar kunnen we trots op zijn." Maar de campagne loopt dóór deze keer, vervolgt Van Heijningen, doelend op de komende Tweede Kamerverkiezingen. "Want landelijk staat er heel wat op het spel."

Even later trekt via het videoscherm de NOS de aandacht. De eerste uitslag is binnen. In het Gelderse Rozendaal, naar

verluidt de rijkste gemeente van Nederland, is Belangen Gemeenschap Rozendaal de grootste geworden. Bij een opkomst van 78 procent. Dat dit laatste erg hoog is, wordt in de Panoramazaal meteen ingezien. Want het landelijke opkomstcijfer is met 56 procent schrikbarend laag. En iedereen weet: lage opkomstcijfers werken meestal niet in het voordeel van de SP. Voor verontruste gezichten zorgt ook een virtuele Tweede Kamerpeiling bij de NOS: de SP zou 14 van de huidige 25 zetels verliezen. Maar dat verhindert niet dat Agnes Kant om half tien met luid applaus en gejuich verwelkomd wordt in de Panoramazaal. Meteen staan verslaggevers van radio, tv en kranten in de rij.

“ONDANKS HET BARRE WEER VOERDEN DUIZENDEN SP'ERS OP STRAAT CAMPAGNE”

“De peiling is niet goed,” beaamt ze, “maar we hebben drie maanden campagne voor de boeg. Dat wordt een historische campagne waarin de vraag centraal staat: ‘Wat wordt de toekomst van Nederland?’ Voor die vraag hebben de mensen nog niet gestaan. Op de vraag: ‘Wie gaat de crisis betalen?’, hebben de mensen nog geen antwoord kunnen geven. Dat kunnen ze wél op 9 juni.”

Dan komen de eerste voorlopige resultaten uit het land. Vooral nog lijkt het erop dat de SP consolideert, hier en daar licht verliest. Zo ook in Rotterdam. Lijsttrekker Leo de Kleijn reageert verbaasd: “De kiezers hebben zich weer laten gijzelen door de vraag of de PvdA of Leefbaar Rotterdam de grootste wordt. Al met al een slechte uitslag voor Rotterdam.”

Tegen de klok van half elf wordt duidelijk dat het beeld dat tot dan toe heerst – overwegend gelijk blijven, met incidenteel zetelverlies – toch bijgesteld moet worden. Tegenover knappe winst in bijvoorbeeld Brielle, Schijndel en Arnhem komen zware verliezen te staan in onder meer Amsterdam, Den Haag en Culemborg. Ook in gemeenten met SP-colleges worden dit keer zetels ingeleverd, zoals in Groningen, Boxmeer, Tilburg, Doesburg, Heerlen en Nijmegen. Daarentegen verdwijnt er geen

enkele bestaande SP-fractie uit een gemeenteraad, en lukt het de afdelingen die voor het eerst meedoen allemaal om ten minste een zetel in de gemeenteraad te bemachtigen. Op een na: de afdeling Soest komt 250 stemmen tekort voor een zetel. In Culemborg levert de SP drie van de vijf zetels in. Een flinke klap. Lijsttrekker Thijs Heemskerk baalt, maar rekende vooraf niet op winst: “In 2006 viel alles net goed voor ons. Landelijk stond goed, we waren niet netjes uit het college gezet en de Culemborgers wisten dat. We hadden een bekende en geliefde wethouder. Alles zat mee, en nu niet. Maar eerlijk is eerlijk: we zijn te weinig op straat geweest de afgelopen jaren. De kiezer helpt ons bij onze prioriteiten: er moet meer actie en – voorlopig – wat minder fractie komen.”

Doesburg haalt van alle SP-afdelingen de hoogste score: meer dan een kwart stemde op de SP. Wethouder en lijsttrekker Willem Bouman: “We verliezen, maar blijven veruit de grootste partij – voor de vijfde keer op rij.” De enorme winst in 2006 (38,3 procent) is niet herhaald.

Bouman: “Er was toen geen concurrentie. De stadspartij was pas net begonnen, GroenLinks deed niet mee. De andere partijen hadden in een lokale kwestie het vertrouwen van de Doesburgers verspeeld, de SP niet. Dat effect is nu weg. Verlies dus, maar nog ruime steun van de kiezers.” De SP in Amsterdam gaat van zes naar drie zetels. Lijsttrekker Laurens Ivens: “We mochten na 2006 niet meedoen aan een links stadsbestuur, wat mede daardoor helemaal niet zo links bleek. De SP is, samen met de andere linkse partijen, afgestraft door de teleurgestelde kiezer. Volgens ons onterecht. Maar het is zo.”

BELLINGWEDDE: “WE WINNEN DANKZIJ VELE ACTIES”

Er zijn ook winnaars. Lijsttrekker Gerrie Elfrink van de SP-Arnhem leeft mee met de afdelingen die verliezen, maar is blij met de eigen overwinning: “Arnhem is alle prestigeprojecten zat en heeft daarom massaal SP gestemd. De PvdA heeft nét 63 stemmen meer en eist daarom het initiatief voor collegebesprekingen op. Maar wij hebben gewonnen en zij verloren, dus

zullen ze water bij de wijn moeten doen.” In Bellingwedde viert lijsttrekker Dick Heinen ondertussen ook feest: “We winnen dankzij vele acties. Zo hebben we het ontslag van zestig thuiszorgwerkers voorkomen. We zijn nu van nul naar bijna negentien procent van de stemmen gegaan!”

Tegen de klok van elfen gaat Agnes Kant de zaal toespreken. Ook zij blikt terug op de campagne: “Ik wilde al die mensen die zich tijdens de campagne hebben ingezet bedanken, maar ik heb me bedacht. Ik ga ze bedanken voor hun jarenlange inzet voor de samenleving! Want dat is waar het om gaat.” Over het tegenvallende resultaat en de landelijke peiling: “Is dat erg? Ja, dat is vervelend. Maar we hebben nog drie maanden. Er is vandaag een onderzoek gedaan dat mij veel hoop geeft. Het onderzoek heeft aangetoond dat ons verlies voor de helft komt doordat mensen zoveel vertrouwen verloren hebben in de politiek, dat ze niet meer naar de stembus gaan. Het is een belangrijke taak voor ons om duidelijk te maken dat als zij verandering willen, dat er dan voor hen maar één antwoord is: niet thuisblijven maar stemmen voor een menselijk en sociaal Nederland, en dus op het enige alternatief: de SP.”

Uiteindelijk zal de SP in heel het land 57 zetels verliezen. Op de keper beschouwd *peanuts* vergeleken bij bijvoorbeeld de 672 verloren zetels bij de PvdA. Toch komt er een dag later nieuws dat vriend en vijand verrast en verbaast: Agnes Kant stapt op. Ze verklaart: “Onmiskenbaar wordt de slechte verkiezingsuitslag en lage peiling gekoppeld aan mijn optredens als boegbeeld van de SP. Of dat terecht is, daar zullen de meningen over verdeeld zijn. De kans is groot dat deze koppeling de komende maanden de campagne blijft overschaduwen.” Voor haar is het over. Op het partijbureau komen honderden mails en telefoontjes binnen van leden die hun waardering uitspreken voor Agnes en haar opstappen betreuren. Nog een dag later wordt Emile Roemer gekozen om haar op te volgen als fractievoorzitter.

Tekst Rob Janssen

Foto Suzanne van de Kerk

Willy Knuiman (links) in haar winkel

Steuntje in de rug voor startende ondernemers hard nodig

Voor de economie, voor de werkgelegenheid, voor de buurt: kleine zelfstandigen doen ertoe. Toch worden ze maar al te vaak gemangeld tussen regels en wetten die zijn toegesneden op grote bedrijven. Winkelierster Willy Knuiman worstelt met koopzondagen, reclamebelasting en huurcontract: “Je moet onderscheid maken tussen de kleine zelfstandige en het grootbedrijf.”

Willy's Warenhuis Natuurlijk Wonen staat vol mooie tweedehands spullen: met zorg uitgezocht, gerenoveerd en gepresenteerd. Fotolijstjes, tafels, kasten, theeserviezen, textiel, kleding, sieraden, alles ziet er verzorgd uit. Er zijn themahoekjes, een keukenhoek, een koffietafel en een zithoek met een mooie oude piano. Wageningse Willy Knuiman, de eigenaar van de winkel, krijgt vaak de vraag hoeveel de piano kost.

Maar, zo zegt ze: “Die gaat niet weg. Op zaterdagmiddag spelen er klanten op, of mijn dochter. Maar de piano is ook beschikbaar voor kinderen van de muziekschool die op zaterdag een uurtje voor publiek willen spelen.”

Na vanaf haar zestiende in loondienst te hebben gewerkt, begon ze zo'n tien jaar geleden in haar achtertuin haar onderne-

ming. Samen met haar man had ze een kruidentuin met verschillende soorten kruidenthee en keukenkruiden. Deze verkocht ze en dat liep goed. Al snel werd dit uitgebreid met theekannen, mooi oud servies en tafelkleden. Ze ging markten af, op zoek naar mooie oude spullen. En nu huurt ze sinds vorig jaar een winkelpand in Wageningen.

De piano is niet te koop, die heeft een sociale functie

Het idee achter de winkel is een mix van commercieel inzicht en idealen. Willy: “Er wordt veel gepraat over duurzaamheid. Volgens mij begint dat bij jezelf, door niet te veel mee te doen aan de wegwerpmatenschap. Door de vergrijzing heb je nu grote groepen mensen die kleiner gaan wonen; mensen die hun huis vol hebben staan met vaak nog prachtige spullen, die willen ze kwijt. Wij geven die spullen een nieuw leven. Nog goede massief houten kasten worden gerenoveerd en geleverd of beschilderd. Deze kasten kunnen nog tientallen jaren mee. Dat is een stuk duurzamer dan steeds weer een nieuwe kast kopen, die vaak ook nog minder kwaliteit heeft.”

Willy spreekt over ‘we’, want ze heeft twee vrouwen in dienst, waarvan een op vaste basis. De een knapt meubels op, de ander doet de styling in de winkel. Willy: “Personeel is voor een kleine ondernemer erg duur. Maar ik wil ze wel een vaste aanstelling geven als ze dat willen. Die zekerheid vond ik vroeger ook fijn. En zo draag je de onderneming toch meer samen. Ik loop wel risico op deze manier, maar als ik dat risico helemaal op hen zou afschuiven dan voelen

---

WINKELHUREN MOGEN ENORM STIJGEN, VOOR DE WET TELT ALLEEN HET BELANG VAN DE VERHUURDER

---

ze zich ook minder verantwoordelijk voor de winkel. Als er een erg ziek wordt, dan moet ik twee jaar doorbetalen. Vanwege de hoge kosten heb ik me daar niet voor verzekerd. Ik neem het risico.”

SP-Tweede Kamerlid Sharon Gesthuizen presenteerde onlangs het boekje ‘Hart voor de zaak’, met SP-voorstellen om de kleine ondernemer een steuntje in de rug te geven. Voor kleine zelfstandigen is het probleem van doorbetalen van werknemers bij ziekte een groot financieel risico; en verzekeren is erg duur. Daarom stelt de SP voor om de plicht om door te betalen voor kleine ondernemers te beperken tot een halfjaar, in plaats van twee jaar. De werknemer wordt

verder betaald uit een gezamenlijke pot van grote en kleine bedrijven. Willy vindt dat wel een oplossing: “Al vraag ik me af of grote bedrijven wel willen meebetalen aan mijn zieke werknemers. Maar een regeling is een goed idee, of het nou via zo’n potje wordt georganiseerd of via de overheid.”

Een andere klacht die Gesthuizen veel hoorde, gaat over de soms belachelijke stijgingen van de huurprijs van een winkel. De huurcontracten zijn altijd tijdelijk en worden om de zoveel jaar verlengd – regelmatig met een fikse huurverhoging. Willy herkent het probleem: “Ik zie bij veel collega’s dat dit echt een probleem is. De investering die je als ondernemer doet in je winkel, gaat zo voor een groot deel naar de verhuurder.” In Hart voor de zaak wordt een betere huurbescherming voor kleine ondernemers voorgesteld. Zo wil de SP de huurstijging maximaliseren, zoals dat ook bij huurwoningen werkt. Willy vindt dat een prima idee: “Binnenkort moet ik mijn contract voor het eerst gaan verlengen en ik maak me ernstig zorgen over de financiële gevolgen. Met een voorspelbare huurverhoging kan ik beter plannen maken.”

Willy laat trots de kasten met kruiden uit eigen tuin zien. Ze verkoopt allerlei bijzondere theekruiden en in de zomer heeft ze geurige kruidenboeketten. De kruidentuin geeft wel extra werk. De winkel is open van woensdag tot en met zaterdag; de zondag, maandag en dinsdag heeft ze nodig voor de tuin, inkoop en natuurlijk het administratieve werk dat er als ondernemer bijhoort. “Een 40-urige werkweek zit er voor kleine zelfstandigen echt niet in. Ik klaag niet, want ik doe wat ik leuk vind. Maar een rustdag is erg belangrijk. Er is veel druk van grote bedrijven om alle zondagen de winkels open te gooien. Dat lukt mij niet. Grote winkels kunnen personeel laten rouleren. In een winkel als de mijne kan dat niet. Ook al omdat kleine winkeliers vaak meer gespecialiseerd zijn. Ik weet zelf heel veel van de oude merken die ik verkoop, de periodestijlen. Ik krijg veel klanten die specifiek vragen naar bijvoorbeeld art deco, merken serviesgoed, bijzonder textiel. Om op zondag ook open te zijn zou ik iemand moeten vinden die dezelfde kennis heeft, dat is niet gemakkelijk.” Willy heeft niet alleen praktische bezwaren tegen de koopzondag: “Ook hier zie je de druk om maar meer en meer te consumeren. De economie gaat voor alles. De wereld gaat er kapot aan. We moeten bereid zijn om een economie te baseren op meer kwaliteit, in plaats van op steeds meer kwantiteit.”

Knuiman maakt zich erg druk over de vorig jaar in Wageningen ingevoerde reclamebelasting. Iedere winkel met letters op de gevel of een bord aan de buitenkant, betaalt 450 of 600 euro per jaar, afhankelijk van de locatie. Ook hier heeft de eigenzinnige winkelierster een mix van principiële en praktische bezwaren: “Het is hier bedacht om geld te innen voor het organiseren van dingen om mensen naar winkelgebieden te trekken. Dat laatste is op zich een goed idee, maar ik wil kunnen kiezen of ik eigenlijk wel mee wil doen aan zo’n markt waar bijvoorbeeld voornamelijk uit kinderarbeid-landen geïmporteerde spullen te koop zijn. Ik vertik het, en heb daarom ook geen bord boven mijn winkel hangen.” Verzet dus, maar ondernemers mogen toch ook wel meebetalen aan een levendige stad? “Jawel, maar je moet onderscheid maken tussen de kleine zelfstandige en het grootbedrijf. Voor een fietsmaker of schoenmaker komt die reclamebelasting bovenop een toch al enorme stapel aan vaste lasten.”

SP-PLAN HART VOOR DE ZAAK

Sharon Gesthuizen was zelf ook ondernemer, voordat ze voor de SP de Tweede Kamer inging. Als Kamerlid spreekt ze veel ondernemers, kleine en grote. In al die gesprekken viel haar op dat veruit de meeste regels en wetten prima uitpakken voor de grote bedrijven, maar voor kleine ondernemers óf niets uithalen, óf een kleine ramp zijn. Gesthuizen: “Bij overheidsopdrachten vallen kleine ondernemers te vaak buiten de boot. Gemeentes combineren vaak meerdere gelijksoortige opdrachten tot één grote opdracht. Dan moet je als bedrijf aan hoge omzeteisen voldoen om de opdracht te krijgen – en heb je als kleine ondernemer dus geen kans. Of wat dacht je van nieuwe etiketten-voorschriften uit Brussel, waardoor ambachtelijke bakkers en slaggers tienduizenden euro’s moeten investeren om aan die regels te kunnen voldoen. Dat kost ze de kop.”

“Een ander voorbeeld: in de huurwet is een VVD-amendement opgenomen, namelijk dat de rechter bij onenigheid tussen zakelijke huurder en verhuurder alléén maar naar de economische belangen van de verhuurder mag kijken! Mensen die al twintig, dertig jaar in een zaak zitten, worden er zonder pardon uitgegooid als de verhuurder de boel wil renoveren – en ze hoeven niet meer terug te komen. Dan hebben die kleine ondernemers dus geen poot om op te staan.”

Gesthuizen presenteerde onlangs het plan ‘Hart voor de zaak: steun de kleine ondernemer’. In het plan staan enkele tientallen praktische voorstellen om de positie van kleine ondernemers te verbeteren. Bijvoorbeeld oplossingen voor het doorbetalen van ziek personeel, voor de gebrekkige huurbescherming en voor de problemen bij het krijgen van financiering. Machtsmisbruik door grote bedrijven kan daardoor worden aangepakt en de overheid kan dan zorgen dat kleine ondernemers ook een kans hebben om overheidsopdrachten binnen te halen.

‘Hart voor de zaak’ is te bestellen via www.sp.nl/shop bij rapporten.

Een winkel als Willy’s Warenhuis Natuurlijk Wonen is meer dan een plaats waar geld verdiend wordt. Kleine bedrijven in de buurt hebben vaak een belangrijke sociale functie. De pianosessies voor kinderen van de muziekschool zijn al genoemd. Een van Willy’s werknemers is gepensioneerd en zegt het niet voor het geld te doen, maar om bezig te zijn met haar hobby en voor het sociale aspect: actief, onder de mensen. En dan is er nog het ‘inkoopnetwerk’ van de winkel; een stuk of tien gepensioneerden die het leuk vinden om voor Willy ‘op jacht’ te gaan naar mooie spullen. Want ze koopt geen goedkope, grote partijen meubels in het buitenland. Dat vindt ze niet duurzaam. In 2009 telde Nederland een recordaantal van maar liefst 10.559 faillissementen Daar zitten

ongetwijfeld veel kleine ondernemers tussen die het met een beetje maatwerk wél hadden gered. Willy zegt dat zij het hoofd wel boven water zal blijven houden: “Maar ik heb al een redelijke pensioenvoorziening omdat ik lang een vaste baan heb gehad, en ik woon in mijn eigen huis. Voor jonge, startende ondernemers is het nog veel moeilijker. Voor hen is een steuntje in de rug heel hard nodig. Als de zaken een tijdje wat minder gaan, bijvoorbeeld nu door de crisis, is het anders snel voorbij.”

Tekst Diederik Olders
Foto's Rob Voss

“Het verhaal van de mens is het verhaal van zijn nieuwsgierigheid en kennis”

Beschaving wordt weleens omschreven als ‘weten en geweten’. Maar wat hebben deze elementen van de beschaving met elkaar? Doet de wetenschap wat ze moet doen? Hoe staat het met haar aanzien? En, zijn mensen gelukkiger als ze meer weten? De president van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen geeft antwoord.

Ons gesprek vindt plaats in de prachtige, stijlvolle bestuurskamer van de KNAW, gevestigd in het Trippenhuys aan de Kloveniersburgwal in Amsterdam. De gebroeders Trip, rijk geworden in de internationale wapenhandel (“Niemand in ons land is nu zo rijk als zij toen waren”), lieten het monumentale gebouw in de zeventiende eeuw neerzetten ter meerdere eer en glorie van henzelf. De schoorstenen hebben de vorm van een kanonnenloop, zodat de bron van de geëtaleerde rijkdom niet verscholen blijft. Onder de Fransen, ten tijde van koning Lodewijk Napoleon, broer van de keizer, werd het pand opgeëist ten behoeve van het Koninklijk Instituut van Wetenschappen, Letteren en Schoone Kunsten, de voorloper van de huidige Akademie.

We hebben aardig wat te danken aan die Franse bezetter van destijds.

“Inderdaad. Ten onrechte is het tijdens geschiedenislessen, wanneer deze periode van 1800 tot 1815 aanbreekt, meestal *fast forward*. Veel van onze centrale instituties, zoals rijksmusea, rijksacademies, en dat Amsterdam onze hoofdstad is – het stamt allemaal uit die tijd. Maar ook de bestuurlijke inrichting van ons land, het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Strafrecht, de Burgerlijke Stand, onze straatnamen en huisnummers, de dienstplicht: noem maar op, het is in die tijd ingevoerd.”

Je hebt de KNAW weleens de belichaming van de ziel van de wetenschap genoemd. Wat is de ziel van de wetenschap?

“Mensen zien in het dagelijks leven de resultaten van de wetenschap in de vorm van producten, of nemen kennis van de inzichten die de wetenschap voortbrengt. Maar voor wetenschappers is er meer: zij

willen de wereld begrijpen, ’m kunnen duiden. En dat op een hoog niveau. De ziel van de wetenschap is het kwetsbare vlammetje van het willen weten dat de brand heeft aangestoken.”

Hebben wij dat allemaal, dat vlammetje?

“Ja. Je ziet het goed bij kinderen. Er is geen kind dat zich niet verwondert over de wereld. De nieuwsgierigheid maakt de mens tot mens. Net als de wil om kennis over te dragen, generatie op generatie. Het brein definieert ons. Omdat we ons verwonderen en op onderzoek uitgaan, is er vervolgens nog meer om ons over te verwonderen: het is een olievlek die uitdijt.”

Maar hoe meer we weten, hoe meer we ontdekken wat we allemaal niet weten?

“Dat is juist. Als we onze kennis zien als een uitdijende olievlek, wordt de rand van de olievlek ook steeds groter. Er zijn steeds meer vragen te stellen. Maar de oppervlakte groeit sneller dan de lengte van de rand. Dat is bemoedigend.”

Wat is wetenschap?

“Poeh.” Hij lacht. “Er zullen vast allerlei mooie definities zijn, maar ik zeg: de kennis van de wereld die je door middel van systematisch onderzoek hebt opgedaan. In de natuurwetenschap komen we aan die kennis door middel van proefondervindelijk onderzoek. In de literatuurwetenschap gaat het meer om de redenering. Maar elke wetenschap streeft naar objectiviteit. Je probeert iets te begrijpen wat nog niet begrepen is. Echt iets bewijzen blijft buiten de wiskunde altijd moeilijk. Vaak is het een kwestie van aannemelijk maken. Het materiaal waar een paleontoloog zijn stelling mee moet bewijzen is vaak heel beperkt – die paar fossielen die zijn overgebleven. In de

wetenschap horen we de onzekerheid dus ook een plaats te geven.”

Hoe wetenschappelijk is de economie bijvoorbeeld?

“Hier gaat het om de voorspellende waarde. De wetenschap moet niet te pretentius zijn en aangeven waar het speculatie wordt omdat vaste grond onder de voeten ontbreekt. Sociale wetenschappen komen vaak met conclusies waarvan mensen zeggen: dat wist ik allang. Immers, met introspectie komt ieder mens al een heel eind. Maar de wetenschap kan dat objectief bevestigen. En toch komt men soms met nieuwe inzichten die ons vermoeden tegenspreken. In zekere zin hebben de sociale wetenschappen het moeilijker dan de fysica bijvoorbeeld. De psychologie van de mens is zo ingewikkeld dat we rustig kunnen stellen dat we pas aan het begin staan van onze ontdekkingsreis.”

Hoe kun je met zekerheid iets zeggen over de klimaatontwikkeling wanneer er zo veel variabelen zijn?

“Ja, dat is een goed voorbeeld. Je ziet een hele keten in de meningsvorming, die begint met wetenschappers die kwantitatief onderzoek doen, metingen verrichten, vervolgens modellen bouwen en dan komen met mogelijke scenario’s voor de toekomst, inclusief allerlei onzekerheden. Maar dan komen er activisten of politici die zeggen: ‘Zo, en nu graag alles op één A4’tje.’ Onvermijdelijk ontstaat er dan een karikatuur van een wetenschappelijke mening. Je ziet dat nu gebeuren. Maar, sprekende over het klimaat, de essentie is duidelijk. De discussie gaat eerder over de mate van onzekerheid, of er nu negentig of vijftiennegentig procent kans op is dat het fout gaat. De wetenschap heeft ons gewezen op de risico’s, het is aan de maatschappij en de politiek om iets te doen met die boodschap.”

Prof. dr. Robbert Dijkgraaf (1960) is een man van de wetenschap en van de wereld. Momenteel is hij, naast zijn hoogleraar-schap aan de Universiteit van Amsterdam, president van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Na een middelbare schooltijd waarin hij zich ontpopte als jonge onderzoeker ging hij natuurkunde studeren. Dat werd echter een afknapper. Het werd de Rietveld Academie, waar hij de geheimen van de

schilderkunst ontdekte. De natuurkunde bleef echter zijn grote liefde. En in 1986 slaagde hij alsnog, cum laude. De promotie volgde in 1989. Voor onder andere zijn onderzoek naar de 'snaartheorie' kreeg hij in 2003 de Spinozaprijs, de hoogste wetenschappelijke onderscheiding van ons land. Wie leest over zijn leven komt verwijzingen tegen naar plekken overal op aarde: Princeton, Cambridge, Bonn, Stanford, Dublin, Parijs, Harvard, Berkeley

en Kyoto. De uitzending van VPRO's Zomergasten, waar hij in 2005 te gast was, is nog altijd de best bekeken aflevering. Met zijn warme stem en sympathieke uitstraling is hij een geboren intermediair tussen de wetenschap en de geïnteresseerde leek. Iets wat hij regelmatig demonstreert in programma's als De Wereld Draait Door, Hoe? Zo!, en voor kinderen op de website proefjes.nl.

Er bestaat dus een risico van een kwalitatieve omslag in het klimaat. Daar kunnen we ons op voorbereiden. Maar kunnen we die omslag ook voorkomen?

“Er is geen een-op-eenrelatie tussen de hoeveelheid geld die je uitgeeft om tot CO2-reductie in de atmosfeer te komen en de stijging van de temperatuur. Zo hard is die correlatie niet, al bestaat er wel een verband tussen de aanwezigheid van broeikasgas en de temperatuur op aarde.”

Als je thuis op de bank zit en je kijkt naar die milieuconferentie in Kopenhagen, wat denk je dan?

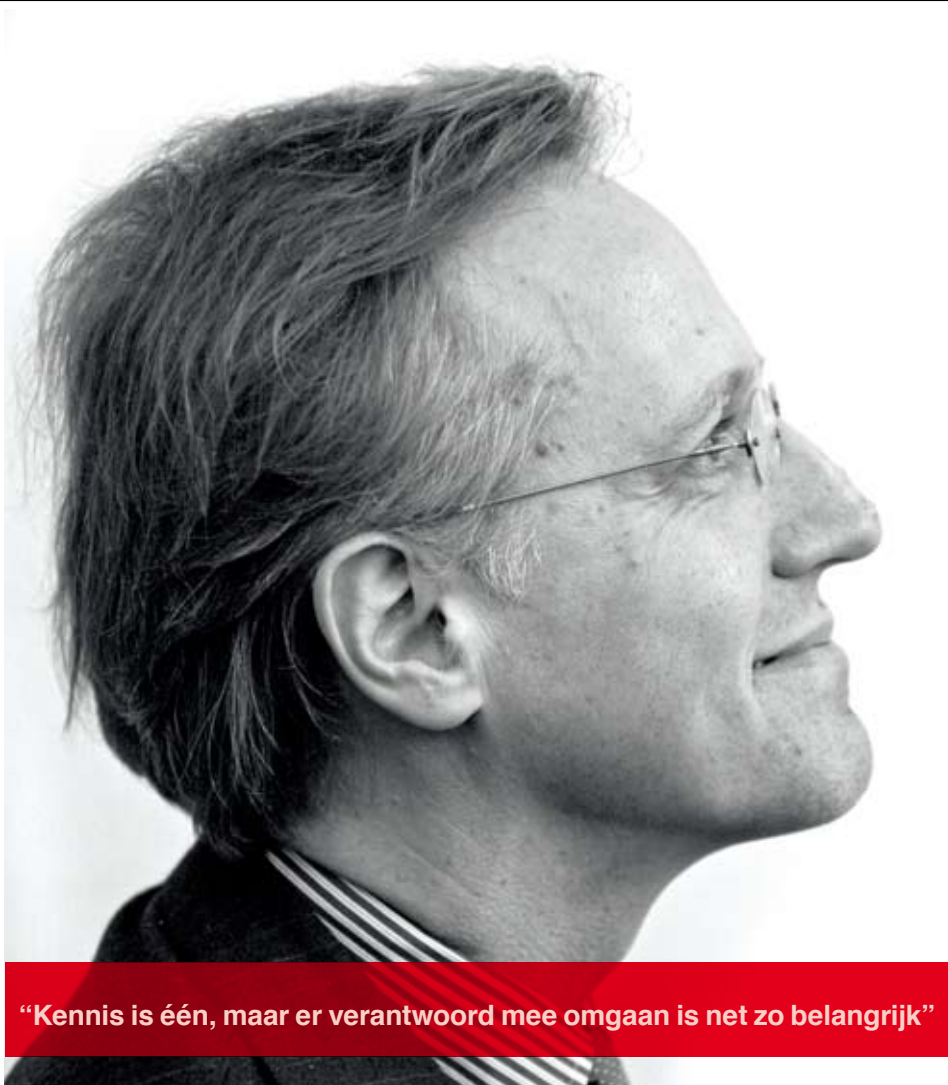
“Daar wordt een spel gespeeld, waarbij iedereen zijn rol heeft. De wetenschap staat daar grotendeels buiten. Het is goed dat het geagendeerd is en dat men er serieus over nadenkt, maar het is wel van belang dat er een steviger wetenschappelijke basis komt. We moeten beter begrijpen wat er precies aan de hand is. De kans bestaat dat we over vijftig jaar terugkijken naar de discussie van vandaag over het milieu zoals we dat nu doen naar de discussie in de jaren vijftig over de schadelijkheid van het roken.”

Maar kunnen we nu al zulke vergaande conclusies trekken dat een investering van duizenden miljarden wereldwijd gerechtvaardigd is?

“Let wel: de conclusies van de wetenschap gaan minder ver dan wat je in de manifesten tegenkomt. De wetenschap levert goed werk met alle mitsen en maren die erbij horen. Anderen gaan daarmee aan de haal. Al Gore bijvoorbeeld: die gaat in zijn film drie, vier stappen verder dan de wetenschap rechtvaardigt.”

Heeft wetenschap met waarheid te maken? Zo ja: wat is waarheid?

“Zeker, wetenschap en waarheid hebben alles met elkaar te maken. Het is onze opdracht als wetenschappers om dicht en dicht bij de waarheid te komen. De absolute, totale waarheid bereiken we niet. Maar binnen een bepaalde tolerantie, binnen een foutenmarge, kunnen we een heel eind komen. We proberen die marges steeds verder te verkleinen. Elke keer krijgen we weer nieuwe inzichten. Soms denken we dat we er zijn, en dan blijkt het toch weer net even anders te liggen. Dat is niet erg, onderwijl weten we wel steeds

“Kenniss is één, maar er verantwoord mee omgaan is net zo belangrijk”

meer. Essentieel is dat we open zijn over de foutenmarges.”

In de wetenschap is geen plaats voor een objectieve én een subjectieve waarheid?

“In zekere zin wel, want wetenschap kan niet zonder de wetenschapper. Er zit dus altijd een subjectief element in. Als we de wereld duiden, dan doen we dat op een menselijke manier. Ik werk veel met formules, maar ik ben er nog nooit een in de vrije natuur tegengekomen. Wat we doen, doen we met ons brein dat een resultaat is van een lange evolutie. Het kan best dat onze zintuigen dingen niet zien die er wél zijn. De kans daarop wordt wel steeds kleiner. Einstein zei: ‘Het grootste wonder is dat de wereld überhaupt te begrijpen is.’”

Welke ontwikkeling heeft het begrip ‘waarheid’ in onze Westerse geschiedenis doorlopen?

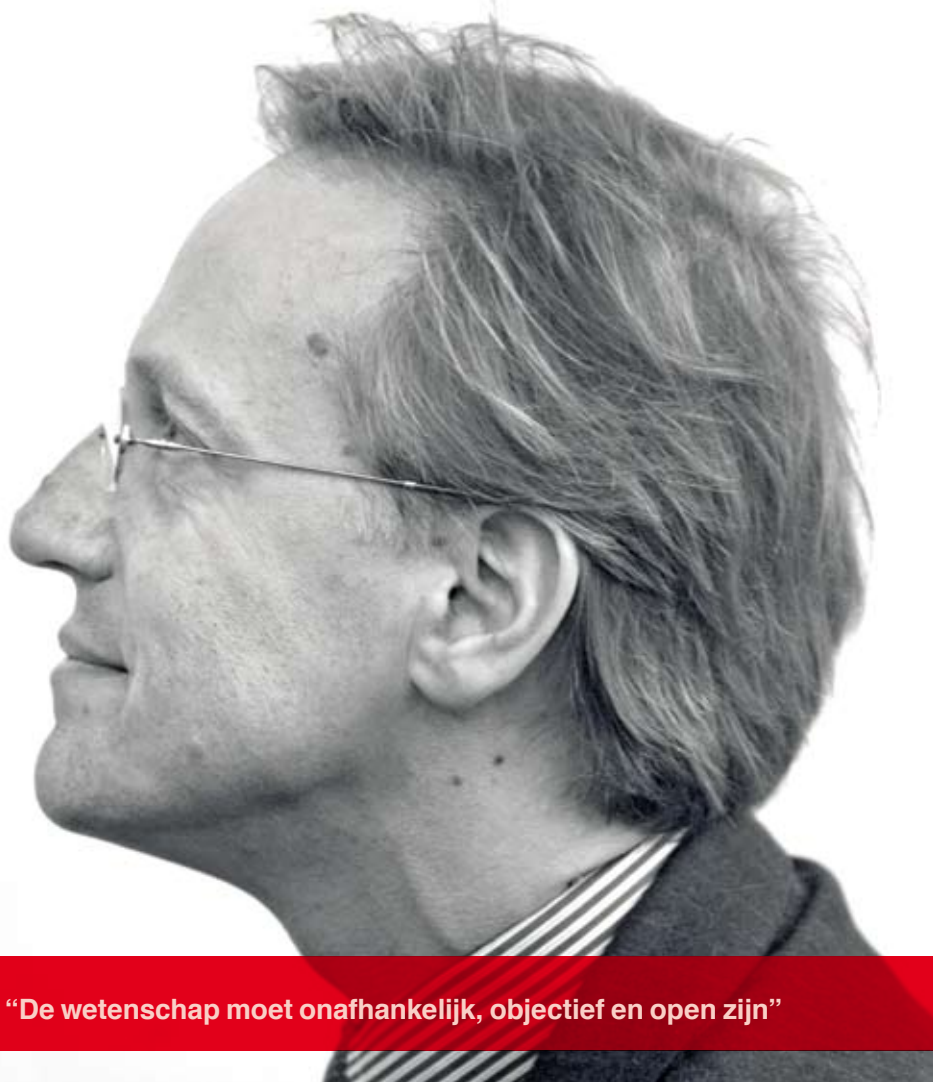
“De grote omslag is gekomen toen onze voorouders beseften dat wetenschap slechts

zinnig kon zijn wanneer ze zo veel mogelijk objectief te werk zou gaan. Er kwam proefondervindelijk onderzoek. We hebben het dan over eind zestiende, begin zeventiende eeuw. Vanaf dat moment hebben we door middel van experimenten steeds meer uitspraken aan de natuur kunnen ontlokken. Omdat veel van de onderzoeken herhaald konden worden door anderen, kon er na verloop van tijd consensus ontstaan over bepaalde inzichten. En elk inzicht is weer een bijdrage aan het bouwwerk van de kennis.”

Wat wij nu onder waarheid verstaan, is dus wat anders dan wat mensen in de Middeleeuwen voor waar aannamen?

“Zeker. Waarheid toen was meer een mening. Toen kon je zeggen: ‘De wereld bestaat uit atomen’, en dat was je persoonlijke filosofie. Maar nu kun je zeggen: ‘De wereld bestaat uit atomen, en hier is de foto waarop je ze kunt zien.’ Dat is toch heel wat anders. Er zijn natuurlijk wetenschappen die zich niet of moeilijk kunnen baseren op

“De wetenschap moet onafhankelijk, objectief en open zijn”

de proefondervindelijke methode. Je ziet dan ook dat de meningen en opinies daar meer de overhand hebben.”

De laatste vraag in de definitie-sfeer: wat is een academicus?

“Dat is iemand die zich de academische waarden heeft eigen gemaakt. Ik improviseer nu, want eigenlijk willen we de definitie liever open laten. Maar een academicus is op de eerste plaats kritisch, vooral op zichzelf. Wetenschap is één groot gevecht tegen vooringenomenheid en ijdelheid, tegen blinde vlekken. Een ander belangrijk kenmerk waar een goed academicus aan moet voldoen is de bereidheid tot debat. Je moet immers altijd bereid zijn om op zoek te gaan naar data die je ongelijk aantonen. Ook moet een wetenschapper zichzelf en zijn werk in een grotere context kunnen zien. Hoe verhoudt mijn werk zich tot de rest van de maatschappij, nu en in de toekomst. Een academicus moet ook de samenhang der dingen zien.”

Voldoen onze hedendaagse academici aan deze omschrijving?

“Je kunt het doen van onderzoek vergelijken met het zoeken naar goud. Naarmate de tijd verstrijkt moet je steeds verder, dieper graven. Dat geldt ook voor wetenschappelijk onderzoek. Zo krijg je mensen die hele diepe mijnen ingaan, die van heel weinig heel veel weten. Dat is belangrijk om vooruitgang te boeken. Maar toch zie ik graag dat academici zich ook bewust zijn van het grotere geheel. In de opleidingen hebben we dat de afgelopen jaren te veel links laten liggen.”

Heeft dat ermee te maken dat we veel meer studenten aan de universiteiten hebben dan veertig jaar geleden?

“Het is een verdienste van onze tijd dat we zo veel jongeren een universitaire opleiding kunnen laten volgen. Alleen, we moeten wel het systeem aanpassen. Het is nogal een verschil: een paar procent van de bevolking dat gaat studeren zoals vijftig jaar geleden of, zoals nu, twintig procent.”

Maar gaan die enorme aantallen niet ten koste van de kwaliteit?

“Zeker. We hebben nu meer studenten die de academische waarden niet met de paplepel ingegoten hebben gekregen. Maar dat op zichzelf is geen bezwaar. Alleen zijn die instellingen te grootschalig geworden en daardoor is een deel van de samenhang verloren gegaan. Daarmee is de intimiteit verdwenen en is er geen sprake meer van een natuurlijke verbondenheid tussen de specialisaties. Het systeem is uit zijn voegen gegroeid.”

Is de wetenschap niet te veel afwezig buiten de universiteit?

“Ik ben het ermee eens dat de wetenschap te veel afwezig is in de samenleving, in het publieke debat. Het relatieve isolement van de wetenschapper is van recente datum. Door de enorme aanwas van studenten, waar we net over spraken, is het een wereld op zich geworden. Vroeger stonden wetenschappers in nauwer contact met de buitenwereld dan nu. Dat vind ik jammer. Anderzijds is de wetenschap via de toepassingen tot in de haarvaten van de samenleving doorgedrongen. Het gaat om de opleiding en de cultuur die je overdraagt. De wetenschap moet niet alleen meer aanwezig zijn buiten de universiteiten, de samenleving moet ook meer aan de orde zijn in de collegebanken. De universiteit moet het brandpunt zijn waar alle dingen samenkomen. Dáár moet gesproken worden over de maatschappij, over de problemen van vandaag en morgen. Het is immers de toekomst die de collegezalen bevolkt. Nu richt de universiteit zich te veel op de interne, disciplinaire verdeling en te weinig op haar maatschappelijke betekenis.”

Zijn mensen gelukkiger als ze meer weten?

“Ja. Uiteindelijk wel. Er zijn verschillende vormen van geluk, sterk gerelateerd aan een domein. Kennis vergroot niet alleen je wereld, je weet er ook meer van. Daardoor word je minder snel verrast door de feiten van het leven. Je wordt meer meester over de omstandigheden. Het verhaal van de mens is het verhaal van zijn kennis. Het aantal begrippen dat we gebruiken om alle facetten van de werkelijkheid die we kennen te benoemen is werkelijk geëxplodeerd.”

JAN MARIJNISSEN IN GESPREK MET ROBBERT DIJKGRAAF

Beschaving wordt wel omschreven als 'weten en geweten'.

“Dat is een mooie samenvatting.”

Maar als we de universiteit omschrijven als de tempel van de beschaving. Wordt daar dan wel genoeg gedaan aan 'geweten'?

“Nee, ik denk het niet. In de vorige eeuw zijn veel wetenschappers geconfronteerd met de gevolgen van hun ontdekkingen, denk aan de natuurkundigen die aan de eerste atombom werkten, en daardoor tot andere inzichten gekomen. In een heel vroeg stadium moet je zowel weten als geweten overal bij betrekken. Kennis is één, maar verantwoord met die kennis omgaan is net zo belangrijk. Ik heb zelf ooit een lerares gehad in Rotterdam, die zei: ‘Jullie hebben het gymnasium er nu bijna opzitten. Dat is mooi, maar omdat jullie waarschijnlijk allemaal belangrijk werk gaan doen voor de samenleving, wil ik jullie wijzen op de verantwoordelijkheid die dat met zich meebrengt.’ We zaten toen in de klas allemaal een beetje schaapachtig te lachen, maar ik heb het wel onthouden en het heeft iets met me gedaan. Ik heb ook onthouden dat zij de enige is geweest die dat ooit tegen mij gezegd heeft.”

Toen de natuurkundige en Nobelprijswinnaar Hendrik Lorentz in 1928 werd begraven, waren er tienduizenden op de been. Het land lag drie minuten stil. Zoiets kun je nu toch niet voorstellen.

“Dat sluit mooi aan bij het voorafgaande. Lorentz, een van mijn voorgangers als president van de KNAW, heeft in 1917 een brief geschreven aan de minister-president met de vraag: wat kan de wetenschap doen voor de maatschappij? Daar is later het TNO uit voortgekomen. Hij werd ook de eindverantwoordelijke voor de afsluiting van de Zuiderzee. Hij heeft daar acht jaar van zijn leven aan gewijd, terwijl hij zich tot dan toe alleen maar had beziggehouden met elementaire deeltjes. Hij was politiek actief en voorzitter van de Onderwijsraad. Hij genoot groot aanzien, ook internationaal. Het enorme medeleven tijdens zijn begrafenis is een expressie van twee dingen: enerzijds de wetenschapper die zich inzet voor de samenleving, en anderzijds de brede waardering die hij daarvoor ondervond. De interactie tussen de wetenschap en de maatschappij was

toen beter dan nu. De wetenschap had toen een groot gezag.”

Toen. Nu gaat bij de baarmoedershalkankervaccinatie de helft niet. Bij de Mexicaanse-griepvaccinatie komen mensen niet omdat ze denken dat ze geheimzinnige nanodeeltjes ingespoten krijgen. Homeopathie, mensen die geloven in het 'geheugen van water'. Kwakzalverij. Waar waren jullie wetenschappers?

“Dat is een goed punt.”

Ik snap het niet. Je zou denken: we worden verstandiger. Dommer worden, dat gaat niet.

“Voor een deel komt dat doordat mensen mondiger zijn geworden. Ten tijde van Lorentz was het vooral eenrichtingsverkeer. Er was toen ook sprake van vanzelfsprekende gezagsverhoudingen. Heden ten

dage zijn mensen veel meer actief betrokken bij de samenleving en zijn ze hoger opgeleid. Nu moet je het gezag meer verdienen dan toen. Een rapportje schrijven is niet genoeg. Je moet er ook de boer mee op: communicatie dus.”

Maar hoe valt dat verschil in waardering voor de wetenschap tussen toen en nu te verklaren? Toename van mondigheid hoeft toch niet noodzakelijk te leiden tot een toename van domheid?

“Ik heb daar geen simpel antwoord op. De wetenschap zoekt naar haar rol in de moderne tijd. Het paradoxale is dat de kennis alleen maar is toegenomen. De wetenschap heeft veel vooruitgang geboekt, maar ook de toegankelijkheid van die kennis is toegenomen. Aan de andere kant zie je dat mensen in zijn algemeenheid achterdochtiger zijn geworden richting autoriteiten, en dus ook richting de wetenschap. De wetenschap kan en

“Al Gore gaat in zijn film drie, vier stappen verder dan de wetenschap”

mag daar niet autoritair op reageren. Zo'n houding past namelijk helemaal niet bij de wetenschap. Kritiek en zelfkritiek behoren binnen de wetenschap tot het hoogste goed. De onderlinge controle is gigantisch."

Wat te doen?

"Waar wantrouwen heerst, is transparantie de oplossing. De ramen moeten open. Laat iedereen maar binnenkomen en rondkijken. Vertel en leg uit."

De verplichting om opdrachten van het bedrijfsleven binnen te halen, de dubieuze rol van de farmaceutische industrie, de leerstoelen die te koop zijn. Leiden deze zaken niet tot aantasting van de beroepseer en de professionele autonomie, en daarmee tot uitholling van het gezag van de wetenschap?

"De academische waarden horen altijd centraal te staan op de universiteit. Dat leerstoelen de naam dragen van een bedrijf of fonds, vind ik nog het minste probleem, als de onafhankelijkheid, de objectiviteit en de openheid maar gewaarborgd zijn. Kijk naar de VS: daar zijn zelfs hele universiteiten genoemd naar rijke families. Stanford is de naam van de familie Stanford. Die universiteit wordt nu gezien als een van de parels in de wetenschap. En, vergeet niet: ook het bedrijfsleven heeft belang bij de waarheid, bij onafhankelijk onderzoek. Dat gezegd zijnde, geef ik toe dat velen – en niet de minsten – hebben gewezen op de soms kwalijke rol van de farmaceutische industrie als het gaat om onderzoek. Zo blijkt dat gesponsord onderzoek meer positieve resultaten oplevert dan niet-gesponsord onderzoek. Hier zitten duidelijk een aantal zaken structureel niet goed. We moeten ons behoeden voor morsige tussenstructuren. Dus ook geen professoren meer die in opdracht van Campina zeggen dat melk drinken goed is."

Je genen krijg je van je ouders, net als de eerste jaren van je opvoeding; allebei erg bepalend voor wie je wordt of bent. Wat betekent het begrip 'vrije wil' dan eigenlijk nog?

"Op dit terrein komen we steeds meer te weten. Een recent nieuw inzicht is bijvoorbeeld dat bij volwassenen het IQ voor vijftig procent bepaald wordt door de

genen. Alleen, welke vijftig procent weten we nog niet. Er is zeker sprake van een mate van determinisme, al zullen we de toekomst nooit met zekerheid kunnen voorspellen. Zelfs het weer van overmorgen voorspellen is al erg moeilijk. We hebben in ieder geval de illusie van de vrije wil, die praktisch niet te onderscheiden is van de echte vrije wil. Wat ik denk en doe, bepaal ik gelukkig in grote mate zelf."

Sommigen werpen tegen: 'Ook willen moet je kunnen.'

"We moeten de mens niet zien als een marionet, die door middel van touwtjes van binnen en van buiten gestuurd wordt. Ik vind wel dat we moeten nadenken over de omstandigheden, de omgeving. Kunnen we daar wat aan doen? Wat kunnen we met onze talenten, kennis en 'vrije wil' doen aan de samenleving om ons heen?"

Maar wat doen we met de tien tot vijftien procent van de mensen die geen regisseur van hun eigen leven zijn?

"We komen van ver. In de Middeleeuwen lag dat percentage misschien wel boven de negentig procent. De vraag is nu: welke factoren hebben die vooruitgang nu bewerkstelligd? De wetenschap komt dan al snel in beeld. En niet alleen omdat dankzij onze kennis onze levensverwachting verdrievoudigd is. De toegenomen kennis over onszelf en onze omgeving stelt ons ook in staat om meer invloed uit te oefenen. De groep die je noemt, mag niet aan onze aandacht ontsnappen. Je kunt veel doen via het onderwijs, via de media, via de politiek. Daar is nog heel veel winst te halen. Ik ben daarvan overtuigd. Als je kijkt naar plekken elders op de wereld, dan zie je dat dit percentage veel hoger is. Het is duidelijk een kwestie van ontwikkeling, iets waar we wat aan kunnen doen. Onderwijs en kennis zijn daarbij de hefboomen. De capaciteit van ons brein is onmetelijk. Ons IQ blijft maar stijgen. Iedere volgende generatie is weer slimmer. Daarom moet de gemiddelde norm van IQ-testen ook steeds naar beneden worden bijgesteld."

Ligt hier nog ergens een rol voor de genetica?

"Je moet hier erg oppassen niet te veel te beloven, terwijl je weinig kunt waarmaken. Maar het is zeker niet uit te sluiten dat op lange termijn onze genetische bagage geen

vaststaand gegeven meer zal zijn, maar een startpunt. Nu is de meeste winst te boeken door na te denken over de opvoeding en de omgeving. Bij een kind van vier wordt het IQ slechts voor tien procent bepaald door het genemateriaal. Negentig procent is dus de omgeving: ouders, vriendjes, opvang. Kinderen van nu ondervinden in de eerste levensjaren veel meer stimuli dan kinderen honderd jaar geleden. We hoeven niet aan het DNA te sleutelen om een enorme winst te behalen. We kunnen ons nu beter concentreren op de leefomgeving."

Wat zouden we kunnen doen?

"Kinderen tot zes jaar kunnen veel meer dan wordt aangenomen. Deze kinderen kunnen al tellen en logisch redeneren. Ze kunnen het niet opschrijven, maar dat is ook een aparte vaardigheid. Muziek, wiskunde, patronen herkennen, sociale interactie, ze kunnen het allemaal. Daar zit een enorm groeipotentieel. Te veel kinderen groeien op in een arme leefomgeving, waarin ze te weinig worden uitgedaagd. Kunnen we die kinderen geen betere toekomst geven door ze een betere start te geven? Juist in arme volkswijken zouden de buurt en de overheid op dit terrein veel kunnen betekenen. Als ik hoor dat sommige kinderen 's ochtends in het donker alleen de trap afkomen om naar school te gaan, krijg ik tranen in mijn ogen. Het lijkt een uitzichtloze situatie en toch is het ook mooi, want dat kind wil dus wel. Waarom? Omdat we samen hebben afgesproken dat jonge kinderen naar school moeten. Met andere woorden: we kunnen meer dan we vaak denken."

Welke drie ontdekkingen zullen ons binnen nu en vijftig jaar versted doen staan?

"Vast drie zaken die we nu niet eens kunnen bedenken! We gaan in ieder geval heel veel meer ontdekken over de werking van ons brein. Daarmee vergaren we kennis over hoe we in elkaar zitten, hoe we leren en hoe onze vorming verloopt. Er zal een versmelting komen van de technologie en het leven. De nanotechnologie biedt vele mogelijkheden. En tot slot: we zullen een doorbraak beleven op het punt van onze kennis over het ontstaan van het heelal. Waar we uit bestaan, waar we vandaan komen en waar we naartoe gaan."

Tekst Jan Marijnissen
Foto's Suzanne van de Kerk

Tekst Jola van Dijk
Foto Karen Veldkamp

“Kinderen met problemen verdienen meer aandacht”

Angela Geurts (26) uit Weert stond vorig jaar op de voorkant van het SP-rapport ‘De leraar aan het woord’. Ze werkt op een basisschool in Maarheeze, is actief voor de lokale SP-afdeling en zet zich met de ‘Werkgroep voor iedereen’ in voor mensen die buiten de samenleving dreigen te vallen.

Wat voor werk doe je op de basisschool?

“Ik val in bij groep 8, ben parttime groepsleerkracht van groep 1 en 2 en een paar uur per week begeleid ik leerlingen met gedragsproblemen.”

En toen gaf je ineens een gezicht aan de leerkrachten in Nederland.

“Ja, ik stond op de voorkant van het SP-onderzoek. Toen Manja Smits net Tweede Kamerlid was, is ze bij mijn school op werkbezoek geweest. Alle foto’s voor het onderzoek zijn ook bij mij op school gemaakt. Wat me in het onderzoek vooral treft, is de conclusie dat leerkrachten vinden dat ze zorgleerlingen niet genoeg kunnen begeleiden. Kinderen met problemen verdienen meer aandacht.”

Waarom werd je lid van de SP?

“Ik was al een paar maanden actief voor de partij, maar wilde me nog niet binden. In 2005 merkte ik op een regiobijeenkomst in

Roermond dat je als lid meer invloed hebt. Toen ben ik zelf ook lid geworden.”

Wat brengt de kapitalist in je boven?

“Dat is eigenlijk geheim natuurlijk, dat zijn mijn zwakke plekken. Mijn vriend zou zeggen: ‘Schoenen!’, maar ik lees ook erg veel boeken. Daar heb ik altijd te weinig geld voor.”

Heb je hobby’s?

“Samen met mijn vriend heb ik een volkstuintje en met drie andere mensen vorm ik de Werkgroep voor iedereen.”

Wat doet die werkgroep?

“We zorgen ervoor dat niemand in Weert alleen hoeft te zijn met kerstavond. We houden een kerstpakkettenactie, organiseren een kerstmaaltijd en gaan naar het asielzoekerscentrum.”

Pretletters en roeptoeter-raadsleden

Sander de Kramer en Paul Bosvelt

dat die een boete krijgen omdat ze een biertje in het park drinken. Dakloosje pesten, want als ik daar zit met een biertje gebeurt er niets.”

De Kramer lucht zijn ergernis met een knipooog en heeft een neus voor belachelijke plannen: “Het boekje gaat niet toevallig over Rotterdam. We zijn hier erg van het ‘niet lullen maar poetsen’. Niet te lang nadenken. Gecombineerd met een pretpakket aan roeptoeter-raadsleden zorgt dat voor veel ondoordachte plannen, die meteen worden ingevoerd.” Verplicht leesvoer dus voor (toekomstige) bestuurders die om zichzelf kunnen lachen. Een aantal van de cartoons in het meer dan tachtig verhaaltjes tellende boek is getekend door Paul Bosvelt, de populaire ex-Feyenoordspeler. Bosvelt: “Tekenen biedt mij ontspanning. Ook tijdens trainingskamp was ik vaak aan het tekenen.” De voetbalclub waar hij beroemd werd komt ook nog aan bod: er blijkt in de wijk Feijenoord een heus voetbalverbod te gelden. ‘Dit is toch wel het ultieme bewijs dat onze stad bestuurd wordt door figuren die er de eh... ballen verstand van hebben!’

Tekst Diederik Olders
Foto Arie Kievit

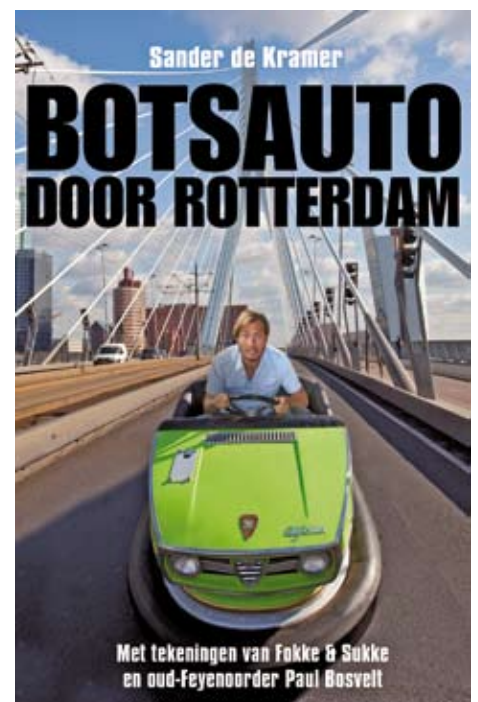
Het is de tijd van college-onderhandelingen, waarin verkiezingsbeloftes hopelijk in daadkracht worden omgezet. Het boekje ‘Botsauto door Rotterdam’ van Sander de Kramer is een (leuk!) medicijn tegen een al te hoge dosis daadkracht.

Sander de Kramer is hoofdredacteur van het Rotterdamse Straatmagazine en columnist van de Telegraaf. Sinds kort presenteert hij het tv-programma *Stinkend rijk & dakloos*, waarin mensen met veel geld een tijdlang als dakloze leven. Over dit onderwerp schreef De Kramer al eerder een boek: *Van miljonair tot kranenjongen*, waarin hij met schrijnende, waargebeurde verhalen liet zien dat dakloos zijn geen keuze is. Hij is verder met zijn Sunday Foundation actief in Sierra Leone, waar hij kindsclaven uit de diamantmijnen redt en zorgt dat ze een toekomst hebben.

Voor iemand die met de donkerste kanten van het leven te maken heeft, schrijft De Kramer af en toe opvallend luchtige boekjes. *Botsauto door Rotterdam* leidt de lezer langs hilarische situaties in en om Rotterdam. Echte, waargebeurde verhalen. Zoals van de gemeente Dordrecht, die prachtige nieuwe parkeermeesters aanschafte die het verschil tussen zomer- en wintertijd niet bleken te kennen – met vele ontorechte parkeerbonnen tot gevolg. Of het plan om criminelen in de beroemde kubuswoningen op te sluiten. Omdat deze woningen zeer gewild zijn, maakt De Kramer zich ernstig zorgen om de ontelbare stadsgenoten die ooit hebben gezegd dat ze er een moord voor zouden

doen om in een kubuswoning te wonen. De ‘Rotterdamcode’ van Leefbaar Rotterdam, waarvan een van de regels is dat iedereen Nederlands moet spreken, is ook reden tot hilariteit: ‘Verplicht Nederlands... hoe krijgen die pretletters het verzonnen?’, schrijft De Kramer. ‘En ik zie ’t al voor me, dat de piloot van een vliegtuig uit Australië zich op z’n zweetende kruin krabt, omdat hij maar niet snapt wat de verkeersleider van Rotterdam Airport nou toch steeds bedoelt met: de linker landingsbaan nemen.’

Voor al over de politie kan De Kramer zich vrolijk maken. Schitterende nieuwe politiebussen die bij tegenwind niet harder dan 100 kilometer per uur konden, therapie voor agenten met rij-angst (‘Als u wilt dat we sneller komen, dan moet u ons effe komen halen!’), sportgeld voor te dikke agenten (‘Er was ontzettend veel blauw op straat, maar... ze stonden allemaal bij Jamin voor de deur.’); blijkbaar maakt oom agent iets los bij De Kramer. Aan de telefoon zegt hij hierover: “Ik heb veel waardering en respect voor politieagenten. Maar er zitten ook een paar types tussen die denk ik wat te compenseren hebben. Daar kan ik heel slecht tegen. Misschien ook omdat ik veel met daklozen te maken heb, en meemaak

Winnaar fotowedstrijd: Netty Meijer, Nijmegen
Proficiat, Netty!

Agnes

Dankjewel voor je voortrekkersrol die je altijd zo voortreffelijk hebt vervuld. Dat je je nooit de mond hebt laten snoeren. Dat je altijd gezegd hebt waar het op staat. Dat je altijd bent opgekomen voor wat je werkelijk en echt voelde en dacht. Dat je zoveel zorg en liefde voor de mensen hebt laten zien. Dat je ook in dit besluit laat zien dat je geen compromissen wilt sluiten met de leugen en hoe consequent je daar in bent. Het is gewoon je constitutie. Wij vinden je prachtig, een heel mooi en goed mens. En we hopen dat je, wat je nu ook gaat doen, heel erg gelukkig wordt.

Toi van Gelder, Den Haag

Agnes (2)

Ik vond en vind je opmerking over Wilders en zijn zoeken naar zondebokken heel terecht. Het mag en moet echt weleens gezegd! Wilders vormt, ook mijns inziens, met zijn aanwijzen van zondebokken een gevaar voor de samenleving. De geschiedenis wijst inderdaad uit dat dit tot grote ellende kan leiden. En dat slaat zeker niet alleen op de Tweede Wereldoorlog (zoals ervan gemaakt wordt), maar door de tijden heen en op veel

plaatsen in de wereld was dit zo. Het is discriminatie die leidt tot tweespalt in de samenleving en tot onschuldige slachtoffers. En ondertussen worden de problemen van de mensen niet opgelost. Alleen een elite profiteert. Dus wij gaan met de SP door met werken aan een menselijker en socialer samenleving.

Gonnie Oosterbaan, Utrecht

Plastic afvalscheiding

Wat minister Cramer heeft geflikt met d'r scheiding van plastic slaat nergens op. Ze had naar de fabrikanten moeten gaan om hen te verplichten om milieuvriendelijke verpakkingen te laten maken, zodat het gewoon in de container kan die we al van de gemeente hebben. In Limburg staat een afvalverwerkingsfabriek, die ook het plastic scheidt. Waarom moeten de mensen het dan ook nog eens doen? Het afval naar Limburg brengen en alles automatisch laten verwerken en scheiden is goedkoper dan dat de mensen zelf alles nog eens moeten

Prik mee:
PRIKBORD@SP.NL

scheiden. Wat je straks gaat krijgen is dat er meer zwerfafval in de stad komt. Er staan op twee plaatsen in Breda containers waar je die heroeszakken naar toe kunt brengen. Die zitten al bommetjevol en de zakken worden ernaast gezet. Hoezo zwerfvuil creëren?

Maayke Jong- Doppen, Breda

Agnes (3)

Als medewerker in de zorg wil ik graag reageren op het vertrek van Agnes Kant uit de politiek. Ik heb altijd de indruk gehad dat zij begreep hoe verschaald de zorg is. Zij was de enige die dit bespreekbaar maakte op een wijze waarvan ik dacht: eindelijk iemand die weet hoe de zorg eruit ziet. Ik wil haar graag bedanken voor haar inzet. Ondanks dat ik weet dat de echte socialist niets met het koningshuis heeft, zou ik willen dat ik Hare Majesteit kon vragen aan Agnes de hoogste koninklijke onderscheiding uit te reiken.

Willy Erdhuizen, Doetinchem

Agnes (4)

Ik moest even slikken toen het nieuws van Agnes bekend werd. Ze stond voor een onmogelijke taak, dus ze mag de resultaten zichzelf niet aanrekenen. Maar... daarna dit bericht: Emile Roemer. Ik ken die man helemaal niet, maar deze man heeft DE SP-uitstraling. Gefeliciteerd dus! Met een lach en een traan.

Ilja Hardebol, Noordwijkerhout

Prem

De media beweren dat Prem Radhakishun lijsttrekker wil worden bij de verkiezingen. Mochten jullie ook maar overwegen deze schertsfiguur voor te stellen als lijsttrekker, dan zal ik helaas mijn lidmaatschap moeten opzeggen. Doe normaal en hou het bij Emile. Prima keuze.

Pieter Spieringshoek en Trix Berga,
Gouda

Ontluikende liefde

Zeg het met bloemen, moeten de boeren hebben gedacht die zijn verenigd in de Nieuwe Vrije Agrarische Federatie (NVAF). Zij namen het initiatief om een tulpensoort te vernoemen naar de partijvoorzitter van de SP, als dank voor zijn inzet voor agrarisch Nederland. De nieuwe tulp – een rode – is op 2 maart officieel gedoopt door Jan Marijnissen en Meiny Prins, Zakenvrouw van het jaar 2009.

De boeren van de NVAF trekken ten strijde tegen de 'productschappen' in de agrarische sector. De productschappen hebben een wettelijke taak om de belangen van hun leden te behartigen. Het lidmaatschap is voor alle agrariërs verplicht, inclusief betaling van het lidmaatschapsgeld. De leden hebben echter geen enkel stemrecht en de bestuurders worden niet gekozen maar benoemd. Onaanvaardbaar, vindt de NVAF. De enige politieke partij die de federatie hierin steunt, is de SP. Volgens de NVAF heeft de SP hart voor agrarisch Nederland. Het CDA, dat traditioneel veel aanhang heeft onder boeren, begint juist aanhang te verliezen. Ook de steun voor Balkenende neemt af: het blad Boerderij vroeg achthonderd lezers wie ze als premier wilde. Meer dan de helft bleek Balkenende beu te zijn. Misschien kan de SP hem als troost een bosje bloemen sturen?

Foto: Fetse Visser

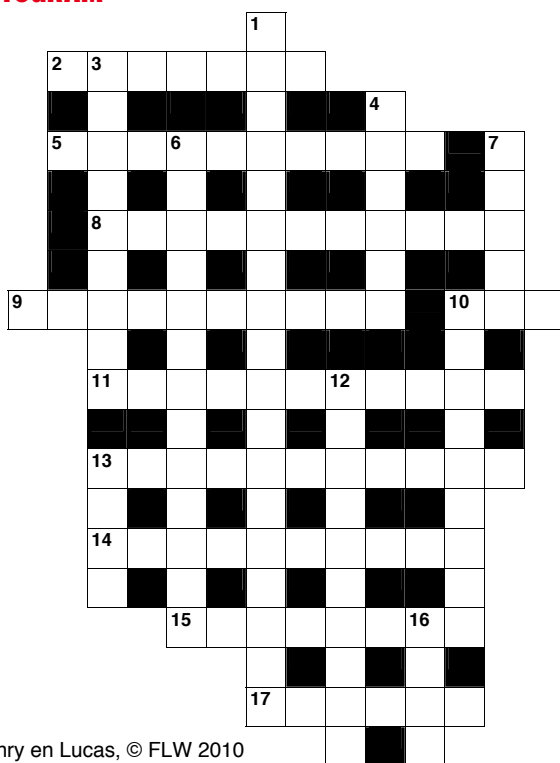

THEO DE BUURTCONGIERGE

CRYPTOGRAM

Henry en Lucas, © FLW 2010

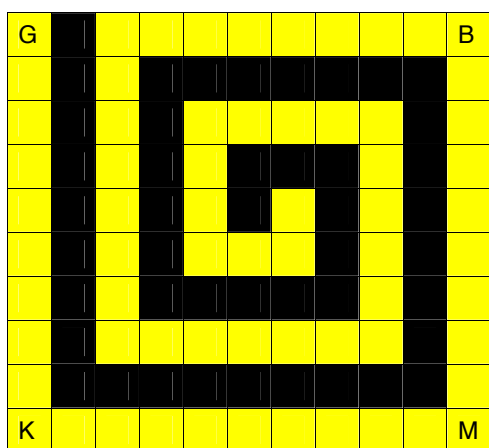
Horizontaal

- 2 Restant: een mantel. (7 en 4,3)
- 5 Het zijn geen hippe marktkramen waar de koopwaar geëtaled wordt. (10 en 3,7)
- 8 Oma van formaat. (11 en 5,6?)
- 9 Vechtlustige militair met kermisact. (10)
- 10 Om de zwabber kun je lachen. (3)
- 11 Klusmateriaal? De keukenplank is al klaar! (11 en 6,5)
- 13 Kunststuk is niet van de leerling. (11)
- 14 Nobel en dapper zijn (een teken van onbaatzuchtigheid). (10 en 4,6)
- 15 Opstootje aan zee? Welnee, een pretpark. (8)
- 17 Strafwijtschelding is elegant. (6)

Verticaal

- 1 Vrijtijdsbesteding is het lot van mensen met tenten en caravans. (18)
- 3 In dit vervoermiddel zijn piloten schorem, en stewardessen gewelddadig. (9)
- 4 Ooit had de bron toch een goede reputatie. (6)
- 6 Niet bepaald spraakzaam, en nog gruwelijk saai ook. (13 en 4,9)
- 7 De kosten van een brief naar een stad in Portugal. (5)
- 10 Vriendschapsbesluit? (9)
- 12 Worden hier gevangenen op kwaliteit bij elkaar gelegd? (10)
- 13 Bepaal de lengte van de eindstreep! (4)
- 16 Snaarinstrument lijkt hard te klinken. (4)

SPIRAALTJE

Henry en Lucas, © FLW 2010

Beste puzzelaars, opnieuw tijd voor wat Anagrammatica. Hoe het werkt: begin linksboven. Vind allereerst een 10-letter woord dat samengesteld kan worden uit alle individuele letters van de omschrijving onder '1' en plaats dit in de linkerbalk. Plaats vervolgens een woord van 11 letters op de onderste regel, volgens de omschrijving onder '2', etcetera. Volg de spiraal: het derde woord gaat van onder naar boven, het vierde van rechts naar links etc. Iedere laatste letter van een woord is de beginletter van het volgende woord. De 4 'hoekletters' zijn al ingevuld.

Veel plezier!

Noot: de 'lange ij' is altijd 1 letter.

OMSCHRIJVINGEN

1 Bagger knol	5 Brand zes (achternaam)	9 Polo
2 Boer komt los	6 Bolzaad	10 Lip
3 Kwam bidden	7 Brakke	11 AI
4 Bubbels zee (eigenaam)	8 Kerel	

OPLOSSING CRYPTOGRAM FEBRUARI 2010

Horizontaal

- 1) Zoveel 6) Schaakmeester 10) Idool 11) Register 12) Beltegoed
- 13) Andreas 15) Haarnetje 16) Gade 17) Bondskanselier 19) EVA
- 21) Stokpaardje.

Verticaal

- 1) Zeearm 2) Vastgenageld 3) Ezelsbruggetje 4) Schietbaan 5) Nazorg
- 7) Keldertrap 8) Brassens 9) Deelhebber 14) Verslaan 18) Salon
- 20) ASO 22) Pad 23) Dag.

ALGHEEL ORIGINEELSTE IMAGINAIRE WOORDENLIJST: MARTIN KOOISTRA

- Irritour: Een ritje met de OV-chipkaart (Wim Musch)
- Aanwepsel: Onnodige aanvulling op een standpunt. Specialiteit van Kamerleden. Ze halen een boon uit de pot en doen die er met veel omhaal weer in en denken dan, dat zij een punt gemaakt hebben. (Gerard Hubers)
- Liefdederving: Grootschalige uiting van liefde jegens iemand die er geen klap meer aan heeft, oa na overlijden, zie ook Pim Fortuyn, André Hazes. (Martin Kooistra)
- Groenboek-kabouter: Biologisch-dynamisch kookboek van Marianne Thieme (recepten) en Rien Poortvliet (illustraties) (Wim Musch)
- Megamanie: Nu Lithium niet meer als recept vergoed wordt, gaan 400.000 manisch-depressieven demonstreren op het Malieveld. (Wim Musch)
- Supercelibattoir: Pauselijke badkamer (Ben Pegman)

Winnaar februari: W.M. Schutte uit Vianen

Stuur uw oplossing vóór 30 maart naar de Puzzelredactie van de Tribune, Vijverhofstraat 65, 3032 SC Rotterdam of tribunepuzzel@sp.nl. Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

SP

www.sp.nl

SP

Mooie start voor Emile Roemer